



Vlaams
Parlement

vergadering **C383**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 21 september 2021

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het lozen van giftige stoffen in het Scheldewater door 3M Belgium – 4278 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het milieueffectrapport voor het nieuwe stadion van Club Brugge – 4281 (2020-2021)	7
VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de milieuvervuiling door het overstorten van gemengde rioleringsstelsels – 4310 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de wolvenaanval op een gezonde koe – 4328 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de beperkte plaatsingen van een wolfwerende omheining – 4528 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het aangekondigde algemene rookverbod in bossen en natuurgebieden in Vlaanderen – 4376 (2020-2021)	26
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het bouwen in overstromingsgevoelig gebied en de discussie over het vergoedingsbeleid – 4399 (2020-2021)	29
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de proeftuinen voor waterbesparing en circulair watergebruik – 4436 (2020-2021)	37
VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de weigering van een vergunning voor het windproject in Mol – 4451 (2020-2021)	39
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de pijpleiding vanuit de Antwerpse haven naar het Duitse Ruhrgebied – 4452 (2020-2021)	42
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhall Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vraag van het Zeeuwse provinciebestuur tot vernietiging van de omgevingsvergunning voor 3M in Zwijndrecht – 4464 (2020-2021)	47

VRAAG OM UITLEG van Bart Claes aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het lozen van giftige stoffen in het Scheldewater door 3M Belgium – 4278 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Goedemiddag minister. Ik heb deze vraag ingediend op 23 augustus, dus sommige van mijn vragen zijn al ingehaald door de actualiteit.

Collega's, ik denk dat iedereen wel op de hoogte is van de problematiek. Het PFOS-schandaal (perfluorooctaansulfonaat) is niet het enige schandaal rond 3M in Zwijndrecht. Er is nu aangetoond dat ook de ecotoxische stof perfluorbutaansulfanomide (FBSA) zonder vergunning in het Scheldewater wordt geloosd. Dat is aan het licht gekomen dankzij de media, dankzij de pers. Dat is wel jammer, aangezien 3M zelf in het verleden al aan het agentschap Zorg en Gezondheid had laten weten dat men daar ook FBSA produceerde. Blijkbaar is er nooit een belletje gaan rinkelen dat dat wel eens in het bedrijfsafvalwater aanwezig zou kunnen zijn.

Daar komt nog bij dat zich in 2019 in de Verenigde Staten een gelijkaardig voorval heeft voorgedaan, waarbij 3M op de site in Decatur ook FBSA loosde in de Tennessee-rivier, en daarvoor aan de Amerikaanse overheid ook een enorme boete moest betalen.

Minister, hoe verklaart u dat 3M in Zwijndrecht tot op heden ongestoord de stof FBSA in de Schelde kon lozen?

Waarom hebben de inspectiediensten niet eerder ingegrepen, nu de productie van die stof op de site in Zwijndrecht en de hieruit voortvloeiende potentiële aanwezigheid in het bedrijfsafvalwater al langer bekend waren binnen de diensten van de Vlaamse overheid?

Welke maatregelen zult u uitvaardigen of hebt u ondertussen uitgevaardigd om een einde te stellen aan deze illegale FBSA-lozingen? Overweegt u hierbij om een procedure op te starten om de exploitatievergunning van het bedrijf 3M Belgium te schorsen of in te trekken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: In 2020 werd aan 3M door de provincie Antwerpen een hervergunning verleend voor de productie van chemicaliën. Omdat uitsluitend de onderneming kennis heeft en kan hebben van de veelheid aan stoffen die daarbij kunnen ontstaan en in het geloosde afvalwater aanwezig kunnen zijn, is volledige transparantie van het bedrijf over het productieproces en emissies tijdens de vergunningsaanvraag natuurlijk een absolute noodzaak. 3M gaf in het aanvraagdossier nooit aan dat de stof FBSA vrijkomt bij enkele van de chemische processen. Daarom is dit tijdens de vergunningverlening niet beoordeeld en is hiervan geen enkele vermelding in de verleende omgevingsvergunning. Er werd dan ook geen bijzondere lozingsnorm voor FBSA opgenomen. Bovendien heeft 3M ook na de omgevingsvergunningsprocedure de aanwezigheid van FBSA in het lozingswater nooit gemeld aan de omgevingsinspectie. Dit gebrek aan transparantie door het bedrijf, tijdens en na de aanvraag van de vergunning, is de voornaamste reden waarom deze stof niet opgevolgd kon worden.

In de periode vóór de hervergunning op 17 september 2020 was er sinds 2001 in de omgevingsvergunning van 3M Belgium een lozingsnorm verleend voor oplosbare

organofluoriden. Dit was de groepsparameter voor de niet bij naam genoemde poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) in het afvalwater van 3M, waaronder FBSA. In deze periode voor 2020 werd deze groepsparameter door de milieu-inspectie gemeten en beoordeeld. Op 17 september 2020 werd de lozingsnorm voor deze groepsparameter verlaten om individuele normen vast te stellen voor de verschillende relevante PFAS-stoffen. Hiervoor diende 3M evident duidelijkheid te verschaffen over de verschillende relevante PFAS-stoffen die aanwezig zijn in het lozingswater.

De totale groep van PFAS bevat ongeveer 6000 chemische verbindingen. Het is niet mogelijk om voorafgaandelijk als overheid te bepalen welke chemische verbindingen aanwezig zullen zijn in het lozingswater. Eveneens is het onmogelijk om bij controles het afvalwater op alle mogelijke chemische verbindingen te controleren. Daarom is het noodzakelijk dat het bedrijf volledige transparantie geeft, bij de vergunningsaanvraag of bij een latere aanpassing, over welke stoffen mogelijk geloosd worden.

De uitfasering van PFOS leidde tot een productverschuiving naar andere PFAS. Uit recent wetenschappelijk onderzoek blijkt dat ook deze PFAS schadelijke eigenschappen bevatten en er eigenlijk geen veilige concentratie is voor deze stoffen. Daarom dienen deze stoffen op Europees niveau verder aan restricties te worden onderworpen. Dat is ook de reden geweest waarom ik het dossier heb geagendeerd op de Europese Leefmilieuraad.

De kennis over de aanwezigheid van FBSA in het productieproces werd nooit formeel door 3M aan de omgevingsinspectie gemeld. Zodra ik kennis heb gekregen van de aanwezigheid van FBSA in het productieproces en in het geloosde productiewater, heb ik met aandring aan de omgevingsinspectie gevraagd om het nodige te doen.

Zodra de afdeling Handhaving kennis had van het lozen van deze stof zijn er gericht controles gebeurd en is er een proces-verbaal (pv) opgemaakt. Er is dan ook een hoorzitting geweest en vervolgens werd onmiddellijk een veiligheidsmaatregel opgelegd met als doel het lozen van FBSA te stoppen, wat we ook vanuit de overheid controleren.

De herziening van de vergunningsvoorwaarden is lopende.

Wat betreft uw vraag naar welke maatregelen we genomen hebben, heeft de afdeling Handhaving op 27 augustus een veiligheidsmaatregel uitgevaardigd om de lozing onmiddellijk te stoppen. Bijkomend is er ook een proces-verbaal opgesteld en het parket is ingelicht voor eventueel verder strafrechtelijk vervolg.

Tevens werd het bedrijf aangemaand volledige transparantie te bieden naar de vergunningverlenende overheid, door 3M op te leggen een vergunningsaanvraag in te dienen voor alle eventuele andere gevaarlijke stoffen die in het afvalwater aanwezig zouden kunnen zijn waarvoor er heden geen lozingsnorm is opgenomen in de vergunning.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Dank u wel, minister. Toch blijft het jammer dat dit allemaal via de pers naar buiten is moeten komen, en dat er enkele jaren geleden – toen het schandaal in Amerika boven water kwam –, geen belletje is gaan rinkelen binnen onze eigen inspectiediensten. Dat is een beetje beter te controleren.

U zegt nu dat 3M volledige transparantie zal moeten bieden. Hebt u het gevoel dat 3M dat van plan is, dat men dat doet? Dat is een bijkomende vraag.

Sommige personen menen ook dat er door 3M nog meer stoffen worden geloosd waarvoor er geen vergunning is. Hebt u daar aanwijzingen voor? Hoe zou u dat kunnen onderzoeken?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Dank u wel voor uw antwoord. Ik wil enkel een vraag ter verduidelijking stellen, of ik u goed begrepen heb. U stelt dat de inspectiediensten niet kunnen zoeken naar stoffen die niet aangemeld zijn, maar waarvan men misschien zou verwachten dat ze aanwezig zijn. Men zoekt daar niet op. Ik hoorde u precies zeggen: "We kunnen daar niet op zoeken." Kunt u daarover iets meer duiding geven? Ik vraag dit, omdat ik wel begrepen heb dat dit gaat over het inspectieplan van 2019, dat goedgekeurd is op 1 februari 2019. Daarin lees ik letterlijk: "De afdeling handhaving neemt bij de controles van het geloosde afvalwater niet alleen de stoffen in beschouwing die zijn opgenomen in de algemene, sectorale en bijzondere lozingsvoorwaarden, maar ze controleert het afvalwater ook op andere gevaarlijke stoffen, zoals PCB's, dioxinen en furanen, brandvertragers en perfluortensiden." Daarrond is eigenlijk expliciet een actiepunt opgenomen. Vandaar dat ik even wat verduidelijking wilde. We hebben bij FBSA inderdaad moeten vaststellen dat het eigenlijk naar voren gekomen is via een lijst die is doorgegeven aan, onder andere, het agentschap Zorg en Gezondheid. Het is op die manier naar voren gekomen en dat roept op zich wel wat vragen op hoe het komt dat de inspectie daar nog niet op zat. Vandaar mijn vraag om verduidelijking: klopt het dat men eigenlijk niet kan zoeken op die stoffen? Of hoe moet ik dat precies interpreteren in het antwoord?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik heb een vraag over de samenwerking tussen de verschillende diensten. Het agentschap Zorg en Gezondheid krijgt van 3M een lijst met producten die 3M zou produceren. Dat wordt eigenlijk ook gepresenteerd op een webinar voor de bevolking van Zwijndrecht, en de milieu-inspectie weet van niets. Dat is toch een eigenaardige manier van werken. Hoe verklaart u dat?

Twee, wij hebben zelf, vanuit de Onderzoekscommissie PFAS-PFOS, een lijst gekregen van producten die 3M zou produceren. Dat is met codes, en heel ingewikkeld om te lezen. Daar staat een product op waarvan professor de Boer zegt dat het bij verhitting perfluorisobuteen (PFIB) teweegbrengt, en dat is even giftig als mosterdgas. Dat werd verklaard in de pers. Heeft de milieu-inspectie daar iets mee gedaan? Is dat ook aangemeld? Want als dat het geval is, dan zitten we daar toch met zeer gevaarlijke situaties, en dan denk ik dat we onmiddellijk moeten handelen.

Ik heb daarbij nog een derde vraag, en dan kijk ik nog eens naar de site van 3M in Decatur. Daar mogen FBSA en FBSEE niet geloosd worden. Wij hebben dat hier in het lozingswater gevonden. Dat is illegaal. Gaan onze eigen inspectie en onze eigen administratie dan niet na welke producten dochterfirma's van eenzelfde firma produceren? Kijken zij niet naar die procedés om te zien of een bedrijf al dan niet de juiste vergunningen aanvraagt, en al dan niet illegaal loost? Dit lijkt me toch relatief triviale informatie te zijn, informatie die perfect bij onze administraties bekend had kunnen zijn. Dat lijkt me toch zeer essentieel, zeker als we te maken hebben met dergelijke bedrijven.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik heb een heel praktische aanvullende vraag, want ik deel veel van de bedenkingen van de collega's, en ik ben ook wel benieuwd naar het antwoord.

Als ik het goed begrepen heb, is er een vergunning toegekend aan dit bedrijf op basis van eigenlijk onvolledige informatie. Al dan niet bewust, maar waarschijnlijk bewust, want het zou me verwonderen dat men bij 3M niet weet wat men loost. De zaak is al verontrustend genoeg zoals ze is, maar dat zou pas helemaal ernstig zijn. Maar er is dus een omgevingsvergunning aangevraagd en verleend op basis

van onvolledige informatie, die in dit geval – wat mij betreft – frauduleus is, want men moet dit weten.

U kent mijn bedenkingen. Ik heb die hier ook al gemaakt bij de bespreking van het decreet in de commissie, bij de eeuwigdurende vergunning. Zou het niet zo moeten zijn dat, wanneer blijkt dat er onvolledige informatie is gegeven bij de vergunningsaanvraag, een toegekende vergunning automatisch zou moeten vervallen? Het is natuurlijk al te absurd dat je eeuwigdurende vergunningen verleent op basis van onvolledige en zelfs frauduleuze informatie, en er dan achteraf moet achter aanhollen. Is het niet logischer om in zo'n geval de regel in te voeren dat een frauduleus verkregen vergunning automatisch vernietigd wordt?

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik heb nog een korte aansluitende vraag namens mijn fractie. Er komen nu wekelijks staalnames in het bezit van de omgevingsinspectie. De vraag die wij ons stellen, is wat de eventuele nieuwe bevindingen zijn. Zijn die resultaten u al bekend? We gaan er uiteraard van uit dat dit heel kort wordt opgevolgd.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik zal beginnen met de eerste vraag. Wij hebben aan 3M gevraagd dat ze ons volledige transparantie geven over alle stoffen, in het kader van de hervergunning. Ze moeten dus alle informatie die ze hebben, ook leveren. Wij hebben dat ook gevraagd naar aanleiding van de ingebrekestelling. Tegen 1 oktober willen wij alle informatie hebben. Het is dan ook aan het bedrijf om tegen 1 oktober volledige transparantie te geven. Zo niet, dan zullen we kijken wat we verder kunnen ondernemen.

Het is inderdaad zo dat zij bij hun aanvraag die bepaalde stof niet hadden aangegeven. Daardoor is het niet altijd gemakkelijk. Wij hebben in ons handavingsplan heel wat mechanismen en we hebben ook de vraag gesteld om controles te doen, maar we kunnen moeilijk bij alle bedrijven controles gaan doen. Er worden wel steekproefgewijs controles gedaan. Op zo'n manier kan men wel eens op iets stoten. Naar aanleiding van dit geval heb ik ook aan het Departement Omgeving gevraagd om de controles op te voeren, en ad hoc bij verschillende grote bedrijven na te gaan wat zich daar allemaal in het afvalwater bevindt. We hebben ook de opdracht gegeven aan de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) om analysemethoden uit te werken voor een heel breed spectrum aan stoffen. Dat moet toelaten om veel meer stoffen te kunnen analyseren dan met de huidige methoden die we vandaag hebben. Dat loopt dus.

Collega Schauvliege, wat betreft de informatie die het agentschap Zorg en Gezondheid inderdaad ontving, hebben wij ook moeten vaststellen dat dit inderdaad niet is uitgewisseld tussen de verschillende administratieve diensten. Ik vind ook wel dat het daar op het Vlaamse niveau enorm aan schort, om informatie gewoon uit te wisselen. Zeker als je al met die onderzoekscommissie zit – die toch al sinds mei, juni loopt – kan het er bij mij niet in dat degene die die informatie heeft, ze niet doorgeeft aan zijn collega, hoewel we dat meermaals hebben gevraagd. Dat gaat er bij mij niet in. Het is nu zodanig erg geworden dat ik zelfs een verbindings-officier heb moeten aanstellen bij het departement Omgeving die ik gevraagd heb ervoor te zorgen dat alle informatie uitgewisseld wordt tussen de diensten. Dat zegt toch ook wel iets over hoe we werken op Vlaams niveau, zeker ook als ik kijk naar de inspectiediensten. We hebben 900 handhavers, we hebben 43 inspectiediensten. Als je dan weet dat al die inspectiediensten zelfs niet met elkaar praten, dan heb je gewoon een probleem. Dat maakt het ook gemakkelijk om zulke toestanden tegen te komen. Het goede nieuws is dat het register er gaat komen. Het was in tempore non suspecto dat ik daarmee naar de regering ben gegaan, en dat we één Vlaams bestuurlijk register hebben goedgekeurd. Dat zijn we nu aan het

implementeren, zodat alle inspecteurs, van welke dienst ook – of dat nu een inspectiedienst is van arbeid, van zorg, of milieu, of omgeving, noem maar op –, als ze een pv opmaken of iets tegenkomen tijdens een controle, dat in het register moeten laten opnemen. Zo weet men dat ook van elkaar. Ik denk dat dat van groot belang is, zodat men ook kordaat vanuit de handhaving kan optreden. Want handhaving werkt normaal gezien autonoom en is onafhankelijk. Maar soms moet je – zeker in dit geval – kunnen zeggen: 'Ik wil dat je naar dat bedrijf gaat en dat allemaal controleert.'

Op basis van de informatie die we nu hebben, moet de vergunning aangepast worden, en ook aangevuld worden met de andere parameters. De optie die collega Tobback geeft is, denk ik, iets wat we misschien in het kader van nieuwe reglementering kunnen bekijken. Maar dan is de vraag: wanneer is het frauduleus, wanneer niet? Heel die discussie. We hebben ook een hoorzitting gehad met die mensen, en dat was eigenlijk wel hallucinant. Net zoals de uiteenzetting bij jullie in de onderzoekscommissie, denk ik. Maar het is wel iets wat we kunnen overwegen, dus ik neem dat zeker mee.

Wat betreft de stof waarover collega Schauvliege het had: dat moet ik navragen. Ik heb de gegevens niet bij me om daar precies op te antwoorden, maar we gaan u die informatie dus zeker aanleveren. Dat is ook heel technisch. Ik bezorg het u.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Dank u wel, minister. Ik onthoud een paar dingen. Het is goed dat u de communicatie en de organisatie van de inspectie- en milieudiensten onder de loep gaat nemen, want dat kan wel iets beter. Voor de rest zullen we inderdaad moeten wachten op 1 oktober, en kijken wat die medewerking van 3M precies gaat zijn. Ik hoop – en veel mensen met mij – dat er wel degelijk iets gaat gebeuren. Mensen verliezen een beetje hun vertrouwen in de politiek als ze zien dat ze hun oprit niet mogen aanleggen zoals ze willen, als ze hoge boetes moeten betalen omdat er een stookolietank op hun grond staat, maar dat een groot bedrijf met veel weg blijkt te komen. Dat doet natuurlijk veel af van de geloofwaardigheid van de politiek. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het milieueffectrapport voor het nieuwe stadion van Club Brugge – 4281 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Eerst en vooral bedankt, voorzitter, om deze vraag alsnog te agenderen in deze commissie. Sommige collega's, hier en elders, zullen misschien denken dat dit een lokaal thema, een lokaal dossier is, en dat het niet zo belangrijk is. Maar ik denk dat dit niet alleen belangrijk is voor Club Brugge – minister, u bent waarschijnlijk supporter van Racing Genk – maar voor het ganse voetbal in Vlaanderen. Ik denk dat, sinds Paris Saint-Germain gepasseerd is in Brugge, iedereen in Europa – en ver daarbuiten – Brugge kent.

Maar laat me tot de essentie van mijn verhaal komen. Ik heb hierover in het verleden al een paar vragen gesteld. Ik kon deze vraag ook schriftelijk ingediend hebben tijdens het reces, maar ik moest sowieso wachten op het antwoord wegens de wachtperiode. Ik denk dat velen met mij – in Brugge, maar ook ver daarbuiten – nu eindelijk eens willen weten hoe het momenteel staat met het dossier. Het

is een dossier dat nu al vijftien jaar aansleept en dat nu recent, in het afgelopen jaar, in een stroomversnelling is geraakt door het feit dat er eigenlijk een soort consensus is in Brugge. Er wordt gestreefd naar twee voetbalstadions, één voor Club Brugge op Sint-Andries en één voor Cercle Brugge op de Blankenbergse Steenweg. Ik wil er nog bij vermelden dat die vraag belangrijk is, en dat zeker de timing belangrijk is, omdat in 2024 de UEFA-regels om te mogen deelnemen aan Europese wedstrijden heel erg verstrengd worden. Ik moet zeggen – ik ga zelf iedere week, of om de 14 dagen naar het stadion – dat het absoluut niet meer veilig is, niet meer conform. De sanitaire voorzieningen zijn erbarmelijk. Ik wil maar zeggen dat het dringend tijd wordt dat er daar een nieuw stadion komt.

Het heeft heel wat voeten in de aarde, maar er is een lichtpuntje. Het team Milieueffectrapportage heeft het milieueffectrapport (MER) voor het nieuwe stadion van Club Brugge recent goedgekeurd. Dat stond ook op de website. De effecten van het nieuwe voetbalstadion op natuur, omgeving en mobiliteit werden grondig bekeken. Zoals bij ieder groot dossier zijn er nogal wat vragen en tegenstanders in de buurt van het project. Er werden bezwaren ingediend, en dergelijke. Er werd met argusogen gekeken naar het oordeel van de Vlaamse administratie, dat positief was. Ook de stad Brugge stond positief tegenover dit rapport. Het hele dossier ligt nu bij de Gewestelijke Omgevingsvergunningscommissie (GOVC), die u een advies moest verlenen. De beslissing wordt eind september verwacht. Ik denk dat we bijna eind september zijn, vandaar mijn vragen.

Minister, hebt u reeds een advies ontvangen? Zo ja, wat is dat advies?

Hebt u reeds een beslissing genomen? Zo ja, wat is de beslissing? Zo neen, wanneer mag een beslissing worden verwacht?

Welke obstakels kunnen, na goedkeuring door de minister, nog op de weg liggen voor de bouw van een nieuw stadion?

Wat is de stand van zaken in verband met het dossier? Het gaat trouwens niet alleen over voetbal op de Blankenbergse Steenweg, maar ook over bedrijven, groen en nog veel meer.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De Gewestelijke Omgevingsvergunningscommissie heeft het dossier besproken in haar zitting van 24 augustus van dit jaar. Ik heb ondertussen het advies ontvangen dat voorwaardelijk gunstig is. Ik heb nog geen beslissing genomen in dit dossier. De termijn hiervoor is uiterlijk 6 oktober. We hebben nog even de tijd. Zoals u weet, is er ook altijd een beroep mogelijk tegen deze beslissing bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVB). Dus als u spreekt over obstakels, weet u dat er nog altijd een raad is. De raad kan de beslissing bevestigen of schorsen/vernietigen.

Met betrekking tot het dossier-Blankenbergse Steenweg en het stadion voor Cercle Brugge lopen er momenteel procedures bij de Raad van State tegen het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) van de Blankenbergse Steenweg. We zetten op dit moment volop in op de verdediging van dit GRUP bij de Raad van State.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, het was een korte vraag en ik kreeg een kort antwoord, maar ik ben tevreden dat ik nu weet waar we aan toe zijn. U zegt dat 6 oktober nog veraf is. Maar dat is eigenlijk niet zo, het is binnen veertien dagen. Ofwel moet ik nu al opnieuw een vraag indienen, ofwel zal ik wel via de pers vernemen wat uw advies is. Maar ik durf ervan uit te gaan dat uw

advies positief zal zijn en dat dat een verdere stap zal zijn in de bouw van een nieuw stadion.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de milieuvervuiling door het overstorten van gemengde rioleringsstelsels – 4310 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, in Vlaanderen liggen er nog steeds te veel gemengde rioleringsstelsels. In dergelijke rioleringen vloeit het afvalwater samen met het regenwater. De regen die we de voorbije weken en maanden hebben gehad en de plaatselijke overvloedige regen, maken dat die rioleringen oververzadigd raken.

Ze hebben daar natuurlijk een oplossing aan gegeven. De oplossing is om overstorten op die rioleringen te plaatsen. Dat wil zeggen dat, zodra er oververzadiging is, die sluisen opengaan. In het beste geval komt het water dan terecht in opvangbekkens voor het vuile water. Die bekkens worden na de regenval dan opnieuw geledigd via de riolering. Dat zijn er zeer weinig. In de meeste gevallen gaan die overstorten open en gaat het in de riviertjes, in de beek.

U kunt zich wel voorstellen wat voor vervuiling dat met zich meebrengt. Het heeft natuurlijk één voordeel, namelijk dat de riolering gekuist is. Maar al die rotzooi zit dan natuurlijk in onze beken. We doen de moeite en steken er geld in om die zuiver te houden, om daar weer iet of wat van vis of leven in te krijgen. Die riviertjes gaan bovendien door natuurgebieden. U kunt het zich allemaal wel voorstellen.

In een zeer uitgebreid antwoord op de schriftelijke vraag 962 van 31 augustus 2020 die door collega-parlements lid Gwenny De Vroe werd gesteld over de kaderrichtlijn Water en het Vlaamse rioleringsbeleid, stelde de Vlaamse minister van Omgeving onder meer volgend plan van aanpak voor dat van belang is voor de oplossing van dit overstortprobleem. Tegen eind 2021 moeten alle Vlaamse gemeenten hun gemeentelijke rioleringsinfo hebben opgeladen in de AWIS-rioolinventaris (AfvalWaterInformatieSysteem), zodat men voor heel Vlaanderen op termijn eindelijk een duidelijk beeld krijgt van het type en de kwaliteit van de bestaande rioleringsstelsels. En ten tweede kreeg Aquafin de opdracht om, in overleg met de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de gemeentelijke rioolbeheerders, de uitbouw van een Vlaams overstortmeetnet op het gemeentelijk rioleringsnetwerk te coördineren en te installeren.

Het aantal meetlocaties op dat overstortmeetnet zal volgens de minister gradueel worden opgebouwd, maar een tijdspad werd in dit antwoord niet gegeven. We moeten natuurlijk zorgen voor een kwaliteitsborging van onze maatregelen en we moeten dan natuurlijk ook de nodige maatregelen instellen. Het is duidelijk dat u de milieuproblemen die voortvloeien uit de nog talrijk aanwezige overstorten op de bestaande gemengde rioleringsstelsels in Vlaanderen, erkent en bereid bent om die te verhelpen.

Minister, hoe verloopt het opladen van de gemeentelijke rioleringsinfo in de AWIS-rioolinventaris? Zitten de gemeenten daar op schema of zijn er dringende bijsturingen vereist om de door u gestelde deadline te halen? Want met deze stap staat of valt ook het verdere goede verloop van uw plan van aanpak.

Wat is de huidige stand van zaken wat betreft de uitbouw van dit Vlaamse overstortnetwerk door Aquafin en wat is voor u de richtdatum waarop dit netwerk operationeel moet zijn?

Al deze geplande processen vergen tijd, wat normaal is, maar waar ziet u 'quick wins' om de vervuiling van overstorten die het vervuilde rioleringswater nog steeds rechtstreeks in een waterloop lozen, snel te doen ophouden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, de overgrote meerderheid van de driehonderd Vlaamse gemeenten zijn reeds aangesloten en gestart met opladen in de inventaris. Amper vijftien gemeenten zijn nog niet aangesloten. Bovendien zijn er negentien gemeenten die al heel ver staan in het traject. Dat lijken mij wel goede cijfers.

De Vlaamse Regering heeft in september 2020 het licht op groen gezet voor de conceptnota rond assetmanagement in Vlaanderen. U weet dat er nieuwe taakafspraken werden gemaakt tussen verschillende partners om tot een goede afstemming te komen. Aquafin kreeg ook de opdracht om, in overleg met de VMM en de gemeentelijke rioolbeheerders, de uitbouw van een overstortmeetnet op het gemeentelijk netwerk te coördineren.

Aquafin bereidt zich momenteel voor om vanaf 2022 tot zeshonderd overstortmeters per jaar te kunnen plaatsen. De aanbestedingsprocedures hiervoor werden reeds opgestart.

U weet dat een aanpak aan de bron sowieso de belangrijkste maatregel is. In volgorde van afnemende prioriteit gaat het over infiltratievoorzieningen, doorlatende verhardingen en bufferbekkens.

Bestaande overstorten aanpassen, is om technische redenen niet altijd eenvoudig. Bovendien kent dit vaak een lange doorlooptijd of een zeer hoge kostprijs. Daarom werden voor een aantal van die probleemoverstorten in Vlaanderen projecten opgestart om een nabehandeling van het overstortwater als 'end-of-pipe'-maatregel te onderzoeken.

Daarnaast werden verschillende projecten opgestart om voor de meest problematische overstorten de bijhorende zuiveringsinstallaties uit te breiden.

Aquafin vormt het hoofdnetwerk van de afvalwater- en hemelwaterinfrastructuur in Vlaanderen om tot een slim net. Zo kunnen we meer gaan sturen op basis van realtime metingen, bufferen of net voldoende capaciteit voorzien wanneer nodig, zodat overstorten minder in werking treden.

Via de Blue Deal zetten we daarnaast in op bronmaatregelen zoals Water-Landschap 2.0 – 13 miljoen euro – en 'groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte' – 15 miljoen euro –, die ertoe moeten leiden dat overstorten minder vaak in werking zullen treden.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Er worden zeshonderd overstortmeters geplaatst. Maar als die meters worden geplaatst, is het probleem natuurlijk nog niet opgelost. Dan zullen we het alleen maar evalueren, de cijfers erbij halen en bekijken. Is het niet eerder de bedoeling dat de lokale besturen worden aangemaand om die gescheiden riolering zo veel mogelijk en zo snel mogelijk aan te leggen? Dat kost inderdaad geld, veel geld. We hebben veel geld voor de Green Deal. Ik neem aan dat een dubbel stelsel van een riolering een soort van adaptatie kan worden genoemd. Want als die overstorten er zijn, zullen ze ook worden gebruikt.

Wat de opvangbekkens betreft: om het probleem van de wateroverlast van de riviertjes wat tegen te gaan, wil men op de rivieren ook gewone opvangbekkens aanleggen. Dat wil zeggen: het water ophouden op plaatsen waar dat kan, om dat dan naderhand, als het minder regent en er minder wateroverlast is, te laten wegstromen.

U begrijpt dat, als een overstort opengaat en het water in zo'n bekken terechtkomt en daar infiltreert, het landschap daar wordt vervuild. Het kan één tot twee jaar duren vooraleer die vervuiling daar weg is.

Minister, ik wil u vragen om, als u de instellingen of organisaties aanmaant om bufferbekkens aan te leggen, dat pas te doen of te vergunnen op het moment dat er een dubbel rioolstelsel is. Dat wil zeggen dat die bufferbekkens, in het geval er vuil water moet worden gebufferd dat ook in de overstort terechtkomt, niet meer kunnen worden vervuild. Dat is een kwestie van vergunning.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik wil graag even reageren. Collega Pieters verwees al naar mezelf, omdat ik wat betreft dit thema al wat vragen heb gesteld. In een van de schriftelijke vragen die ik u stelde, had u mij meegedeeld dat er over de doorlooptijd van investeringsprogramma's – we weten dat dat heel lang duurt – een analyse zou gebeuren. Ik wilde eens informeren wat momenteel de stand van zaken is. Want het duurt heel lang, er schort wel het een en het ander met betrekking tot samenwerkingen. Hoe staat het daar momenteel mee?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik zal eerst antwoorden op de vraag van collega Pieters. Wij gaan sowieso ook bufferen op waterlopen. Dat zullen we ook doen. Daar waar we een nieuwe bufferinfrastructuur plaatsen, zal dat sowieso moeten worden meegenomen. Op die manier hopen we wel de werking van overstorten net te reduceren. Ik zal aan de administratie vragen of dat ook altijd zin heeft. Want men kijkt natuurlijk ook naar het prijskaartje. Soms kun je het op een andere manier doen. Ik weet dat het bufferen mee in de plannen zit, maar ik zal uw suggestie nog eens meenemen. Dat is geen probleem.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik ben blij dat te horen. Ik hoop dan ook dat u de waterbuffering op de rivieren zelf pas vergunt vanaf het moment dat ze geen vervuild water meer bufferen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: U hebt natuurlijk volledig gelijk. Ik begrijp ook dat dat leidt tot heel veel frustratie bij heel wat burgemeesters. De samenwerking tussen de diverse entiteiten moet veel beter. Maar goed, ik heb al die entiteiten niet uitgevonden. Als het aan mij ligt, zou ik ze ook allemaal willen schrappen en helemaal van nul beginnen. Dat gaat helaas niet. Maar we zetten wel zoveel mogelijk partners bijeen. Het was vandaag VLARIO-dag (Vlaamse Rioleringen). Ook daar is dat opnieuw aan bod gekomen. We zullen moeten zien dat die samenwerking er hoe dan ook komt.

Wat het project rond asset management Vlaanderen betreft, hebben we het over taakafspraken tussen Aquafin, AquaFlanders, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG), de VMM en VLARIO. Ik zeg dit om eens aan te duiden in wat voor Vlaanderen we leven. Ik heb dat allemaal niet uitgevonden. Als het van mij afhangt, zou ik alles in één winkel steken. Maar helaas zit niet iedereen daarop te wachten.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, we rekenen er ook op dat u die instellingen met elkaar laat communiceren en dat ze hun afspraken nakomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de wolvenaanval op een gezonde koe – 4328 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de beperkte plaatsingen van een wolfwerende omheining – 4528 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, collega's, minister, ik heb deze vraag om uitleg opgesteld en ingediend op 1 september, maar ze is de afgelopen dagen en weken spijtig genoeg alleen maar actueler geworden. Het is een thema dat we in deze commissie niet voor de eerste keer bespreken. Er is al heel wat inkt gevloeid over de aanwezigheid van de wolf, sinds die is teruggekeerd in Vlaanderen. Wolfpopulaties uit Polen, Frankrijk en Nederland doorkruisen ons land, maar er zijn ook wolven die zich hier hebben gevestigd, in ons mooie Limburg – al zeg ik het dan zelf, minister, ik veronderstel dat u dat wel zult beamen.

De aanwezigheid van de wolf wordt op verschillende manieren gemonitord: DNA-analyses, camera's, zenders, meldingen van waarnemingen enzovoort. Er zijn ook heel wat sensibiliseringsacties geweest, voor de mensen, voor de inwoners van gemeenten waar de wolf zich heeft gevestigd. Maar we moeten hier allemaal toch wel vaststellen – ik denk en hoop althans dat niemand dat ontkent – dat samenleven met de wolf allesbehalve eenvoudig is, zeker voor diegenen die van dieren houden en dieren op de weide hebben staan.

Landbouwers kunnen via de steun voor niet-productieve investeringen steun krijgen voor de investeringskosten van omheiningen, schapenhouders kunnen steun krijgen voor een wolfproofomheining en ook professionele paardenhouders met meer dan vijftien fokpaarden kwamen al in aanmerking voor vergoedingen voor afrastering. Die subsidie werd recent uitgebreid, maar in het verleden werd gesteld dat – ik citeer – “wat betreft het subsidiëren van wolfwerende afrastering voor grootvee – koeien en paarden – is beslist om dat niet te doen.” Niet omdat men die diercategorie vergeten was, zoals de afgelopen dagen in sommige kranten stond. Maar – de minister heeft daar duidelijk en uitdrukkelijk op geantwoord – “de reden daarvoor is dat uit de cijfers blijkt dat het aandeel grootvee in de schadegevallen laag tot zeer laag is. Als we de middelen goed en efficiënt willen beheren, moeten we kijken welk vee er vooral wordt aangevallen. En de overgrote meerderheid zijn schapen en geiten, helaas.” Want, zo stelde de minister ook in het verleden, de kans dat wolvenaanvallen op grootvee zouden gebeuren, is zeer klein, minder dan 3 procent.

Desondanks moeten we vaststellen, in vergelijking met stellingen vanuit het verleden, dat ondertussen de aanvallen van de wolf in het gebied in Limburg gaan van schapen tot koeien en zelfs tot pony's, paarden. Ik hoop dat eenieder de moeite

heeft gedaan om de beelden eens te bekijken. Ze hebben mij in ieder geval ongehoorlijk geraakt, wetende dat die lieve dieren, die gekoesterd worden, zo aan hun einde zijn gekomen.

Daar kan smalend over worden gedaan. Maar ik hoop dat jullie allemaal het geluk hebben om de liefde van een dier te kennen. Dan weet je ook dat er niet alleen sprake is van financieel leed – want daar wordt er vaak over gesproken – maar dat dat mensen ook effectief pijn doet.

Op 31 mei werd in Oudsbergen voor het eerst een gezonde koe doodgebeten. Zoals ik stelde, is dat iets wat voordien bijna ondenkbaar werd geacht. Minister, dat was ook het moment dat ik deze vraag heb ingediend. Laat dat duidelijk zijn. Maar ondertussen hebben we moeten vaststellen dat er vervolgens twee pony's aan hebben moeten geloven en de dag nadien zelfs nog een gezond rund. Het wolvenprotocol voor probleemwolven werd bij elke aanval opgezet, geactiveerd, zo stelde de minister. En de minister bevestigde destijds aan mijn collega Ceyssens dat dit zeer nauwkeurig opgevolgd wordt. In de commissie zei de minister: "Het protocol bepaalt ook dat, indien blijkt dat de wolven zich meer dan een keer op runderen richten, er zal worden bekeken welke bijkomende maatregelen moeten worden genomen." Het was toen niet duidelijk – minister, u herinnert zich dat ongetwijfeld – wat we moeten verstaan onder 'meermaals'. U hebt toen duidelijk gesteld dat 'meermaals' moet worden begrepen als 'meer dan één keer'. Dat is de reden dat ik dadelijk na de aanval op het rund in augustus deze vraag om uitleg heb ingediend. Maar zoals daarnet gesteld, zijn er nog een aantal aanvallen gevolgd.

Op 29 augustus was er dus in Meeuwen die aanval op een drachtige koe. De landbouwer had al eerder te maken met bezoek van wolven rond zijn bedrijf: koeien die een stuk staart kwijt waren of gebeten werden in de uier. Hij plaatste dan ook effectief een afrastering, een stevige afrastering, maar niet volgens de criteria van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) of het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). DNA-analyse zal moeten uitsluiten of het effectief over een aanval van de wolf ging, maar ik denk dat niemand daar momenteel nog twijfel over laat bestaan. De vraag is natuurlijk wel welke wolf.

Minister, ik ga ervan uit dat deze gevallen u ook hard treffen, en vooral ook de bezorgdheid en schrik die er is van mensen op het terrein, in gemeenten waar er al heel wat aanvallen gebeurd zijn. Ik denk dat wij allen, die niet wonen in die gemeenten, ons toch moeten proberen in te leven in wat dat betekent en wat dat doet met mensen, en dat we daar oog voor moeten hebben. Vanuit die bezorgdheid, die ik ook in het verleden al geuit heb, heb ik gesteld dat ik daar een correct en sereen debat over wil voeren. Ik zie u draaien met uw ogen, minister, maar u kan mij op geen enkele manier verwijten dat ik hier geen correct, sereen en degelijk debat over wil voeren. Ik denk dat het wel het moment is dat we hierover een correct maatschappelijk debat kunnen voeren, waarbij we ook oor hebben naar effectieve schrik bij mensen, als die er is. Vandaar deze vragen, minister.

U zei dat, als er opnieuw een aanval zou gebeuren op een gezond rund, er ingegrepen zou worden. Hebt u onmiddellijk na de aanval maatregelen genomen? Welke maatregelen zijn dat en wanneer zijn die genomen? Welke contacten zijn er gelegd?

Twee, is er in dit geval sprake van een probleemwolf? Ik weet dat we een definitie hebben van een 'probleemwolf' in het protocol. Welke gevolgen heeft dat indien de wolf bestempeld wordt als probleemwolf? Welke maatregelen worden dan genomen?

Drie, in het protocol spreken we over een 'probleemwolf'. Maar in dit geval spreken we niet over één wolf, en kan er met een redelijke grote zekerheid van uitgegaan worden dat er meerdere wolven bij de aanval betrokken zijn. We zitten hier met

een roedel. Op het moment dat een wolf zich op een of andere manier gedraagt, en een roedel meetrekt, en kleine dieren opvoedt, heeft dat zijn consequenties naar de hele roedel toe. Vandaar mijn vraag: in welke mate zijn er, of worden er, bijkomende maatregelen genomen ten aanzien van een roedel, waarin wolven zich problematisch gedragen door het aanvallen van grote landbouwhuisdieren of beschermde dieren. Wat schrijft het protocol hierover? Ik vond daarover niet meteen iets terug. Dienen hier extra afspraken over gemaakt te worden? Dient het protocol aangepast te worden?

Vier, u gaf in de commissie eerder al aan dat er bewust gekozen is om niet te gaan beschermen bij grote landbouwhuisdieren omdat dit een onhaalbare zaak is, en omdat de kans op aanvallen ook erg klein is. Ik heb daarnet naar de citaten verwezen. De kans op aanvallen lijkt nu dus toch wel groter dan eerst gedacht werd. We zien ook duidelijk een verschuiving in die actie. Anderzijds stel ik de vraag of het wenselijk is om alle weides te gaan omheinen – schapen, paarden, koeien. Hoe beoordeelt u dit in het licht van de laatste aanvallen op gezonde drachtige koeien. Ik meen dat u in het verleden ook stelde dat u het weinig haalbaar achtte om dit volledig te doen. Bij dezen de vraag hoe u daar vandaag naar kijkt.

Vijf, zal er ook onderzoek gebeuren naar het gedrag van de wolf in Vlaanderen? Door wie en wanneer verwacht u resultaten? Worden die besproken en worden daaraan ook maatregelen gekoppeld? Want het lijkt er toch wel op dat de wolf minder schuw is in de nabijheid van mensen dan eerst gedacht. Ik denk dat dat ook een signaal is waar we niet mogen van weggijken. Hoe gaat u daarmee om?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik ga niet alles herhalen wat collega Rombouts gezegd heeft, want ze was wel zeer volledig.

De aanleiding voor mijn vraag was de oproep van het Wolf Fencing Team, dat waarschuwde voor een piek in aanvallen. U had het zelf over slechts 9 procent beschermde – ik neem aan dat u het dan had over percelen – die in aanmerking komen. Er werden er 173 omheind, bij 170 zou de wolf er niet in geslaagd zijn om die te betreden. Dat is een cijfer dat we natuurlijk niet kunnen checken, want we weten niet hoe vaak hij geprobeerd heeft een ander perceel te betreden. Maar op drie plaatsen zou het dan wel gelukt zijn. Later is dan natuurlijk ook nog het nieuws gekomen van de twee veulens die zijn aangevallen.

U hebt in de nasleep van die laatste gebeurtenis een wolvenoverleg samengeroepen. Dat is mijn eerste vraag. Wat is daar besproken, en wie zat daar mee aan tafel?

Zijn er naar aanleiding van die aanvallen bijsturingen gebeurd, of zijn die te verwachten, met betrekking tot het beleid rond wolven?

Hoe schatten we de effectiviteit in van de omheinde weides? Hoeveel slachtoffers – onder dieren – zijn er gemaakt in een weide die correct werd omheind, met advies van het Wolf Fencing Team?

Is men dan in overleg gegaan met de stakeholders om de beperkte plaatsingen van wolfwerende omheining te achterhalen? Waar zit dat manco? Het kan bijna niet aan het financiële liggen, want zoals u daarstraks ook hebt gezegd wordt 90 procent terugbetaald. Wat waren daarvan de conclusies? Wat plant u daar eventueel meer aan te doen?

Acht u het nuttig – het is maar een idee – om die wolfwerende omheining ook te keuren? Want we zitten achteraf met discussies of het effectief en correct was. Dan kunnen we dat op die manier misschien uitsluiten.

En ik sluit me aan bij collega Rombouts over het aanmerken als 'probleemwolf'. Wat zijn de redenen? Waarom wel, of waarom niet?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's, voor de twee vragen. Het is natuurlijk begrijpelijk, na de spijtige incidenten die we de afgelopen week hebben meegemaakt en gezien.

Na de melding van het schadegeval is, zoals bij alle schadegevallen, een vaststelling op het terrein gebeurd. De DNA-analyse moet nog komen, maar het vermoeden is natuurlijk heel sterk dat het door een wolf is gebeurd. Ten eerste is er een 'rescue set' door het Wolf Fencing Team geplaatst om de overige runderen te beschermen. Er is ook onmiddellijk werk gemaakt van het samenbrengen van het wolvenplatform. De lokale burgemeesters komen samen op 12 oktober.

Enerzijds werden op het platform de feiten weergegeven van de recente voorvallen, anderzijds werd besproken welke initiatieven wenselijk zijn.

Aangezien er de laatste weken door vele organisaties en personen wordt aangegeven dat er dringend actie ondernomen moet worden, werd tijdens de zitting openlijk de vraag gesteld welke acties men voor ogen heeft. Uit de rondvraag bleek dat er vraag is naar een evaluatie van het protocol probleemwolven. Dergelijke evaluatie zal dan ook uitgevoerd worden. Dat zat er ook aan te komen na één jaar. Binnenkort is het één jaar van toepassing, dus die evaluatie komt. De leden van het platform is gevraagd om hiervoor hun input te geven met duidelijke voorstellen. Voor mij, als minister, is het protocol natuurlijk wel een belangrijke leidraad om me aan te houden. Anders moet je geen protocol maken. Maar de evaluatie, en een eventuele update ervan, kan dus nog gebeuren.

Zowel de Europese als Vlaamse regels stellen duidelijk dat wolven beschermd zijn, een bescherming die slechts onder zeer strikte voorwaarden kan worden opgeheven. Het wegvangen of zelfs schieten van een wolf, zoals door sommigen wordt gevraagd, is slechts een finale maatregel, indien alle andere preventieve maatregelen zijn uitgeput. Dat laatste is natuurlijk nog niet het geval, zeker als we vaststellen dat slechts 9 procent die wolfwerende omheiningen heeft gezet. Ik reken ook op de lokale burgemeesters om daar de nodige reclame voor te maken, en ik zeg dat ook al meer dan een jaar. Ik vind dat de voorzitter van CD&V dat vorige week ook heel goed heeft geformuleerd. Hij zei: 'Als ik thuis kippen heb, en ik weet dat er een vos rondloopt, dan is het eerste wat ik ga doen mijn kippen beschermen.' Ik vond dat wel heel mooi gezegd door de CD&V-voorzitter, en het is iets waar ik ook helemaal achter sta. Het afschermen van dieren is dan ook een sleutelmaatregel. Ze moeten ook op de juiste manier afgeschermd worden.

Tijdens het platform werd een nieuwe campagne voorgesteld waarbij veehouders bijkomend geïnformeerd zullen worden over de mogelijkheden voor preventie en de subsidies en ondersteuning die daarbij voorzien worden. Mijn administraties Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) werken hiervoor nauw samen met de diensten van het departement Landbouw en ook met het Wolf Fencing Team. De campagne zal in eerste instantie focussen op professionele rundveehouders, gezien de recente aanvallen op runderen, en op de VLIF-ondersteuning (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) die sinds kort van toepassing is. Daarnaast zal worden ingezet op demodagen om de veehouders samen te brengen bij goede praktijkvoorbeelden. De administraties Landbouw gaan samen met de administraties Omgeving – dat heb ik ook gevraagd en geëist – letterlijk de boer op om echt van deur tot deur te gaan, om mensen te overtuigen en te helpen bij het plaatsen van geschikte rasters in het risicogebied.

De Vlaamse Schapenhouderij maakte daarbij kenbaar een demonstratieproject uit te werken met als doelstelling gericht te sensibiliseren. Ik denk dat dit een goed project is. Het wordt door collega-minister Crevits gefinancierd en ook opgevolgd door het departement Landbouw. Dergelijke initiatieven zijn complementair aan de inspanningen die via mijn administratie verlopen. Ook het Wolf Fencing Team, waarvoor ik financiële middelen voorzie om een professionele werking toe te laten, heeft nog een campagne uitgevoerd.

De recente uitgebreide media-aandacht heeft er trouwens toe geleid dat er intussen meer dan 140 nieuwe aanvragen zijn gekomen voor een veilig wolvenraster. Dat vind ik wel positief, dat er zoveel aanvragen zijn.

Wie waren allemaal aanwezig op de vergadering? De Vereniging voor Ecologische begrazing, Hubertus Vereniging Vlaanderen (HVV), Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat (ABS), vzw Vlaamse Schapenhouderij, de provincie Limburg, World Wildlife Fund (WWF) België, Vogelbescherming Vlaanderen, Natuurpunt, Landschap vzw, Natuurhulpcentrum Oudsbergen, het Departement Landbouw en Visserij, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, het Agentschap voor Natuur en Bos en ons kabinet.

Dan de vraag met betrekking tot de twee veulens. De correcte benaming was shetlandpony's. Sinds de aanvallen op runderen en pony's kunnen we duidelijk spreken van een situatie waarvoor we op zeer korte termijn maatregelen moeten nemen. Professionele veehouders kunnen sinds kort aanspraak maken op de VLIF-regeling voor een volledige tussenkomst in het nemen van wolfwerende maatregelen. De veehouders die niet onder de VLIF-regeling vallen, kunnen nog steeds terecht bij Natuur en Bos, waar de vernieuwde subsidieregeling er op zeer korte termijn zal komen. De regeling werd vlak voor het zomerreces al een eerste keer goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Bij beide regelingen wordt nu dus ook rekening gehouden met paarden, pony's, ezels en runderen.

Zodra de wolf zich vestigde in Vlaanderen, werd er gecommuniceerd dat onbeschermde vee een risico vormt om aangevallen te worden door de wolf, waarbij schapen en geiten het hoogste risico hebben. Dit werd ook bevestigd door de schadegevallen zelf. Het was dus een logische keuze om eerst op die groep te focussen, aangezien hier de grootste winst geboekt kan worden. Een aanval op runderen is steeds mogelijk, maar de kans is veel kleiner. Ter bevestiging: de wolven waren reeds meer dan drie jaar aanwezig in hun territorium vooraleer het eerste rund werd gedood. Dat zit volledig in lijn met de cijfers uit Duitsland, waar de wolf al veel langer aanwezig is. 95 procent van de schadegevallen gaat daar om schapen. Ongeveer 4 procent gaat om runderen en 1 procent om paardachtigen. Daar zijn dus ook pony's inbegrepen. Er werd dan ook besloten om in eerste instantie de grootste groep, de schapen, te voorzien, en nu de nieuwe regeling uit te breiden naar rundvee en paarden. Ook in de in opmaak zijnde nieuwe regeling voor niet-professionele veehouders zit een tegemoetkoming voor rundvee.

Bij elk gemeld schadegeval wordt een schadevaststelling uitgevoerd. Waar dit voorheen gebeurde door Natuur en Bos, wordt dit sinds juli uitgevoerd door een neutrale, externe opdrachthouder. Tijdens de vaststelling wordt de omheining nauwkeurig gecontroleerd en beschreven, en wordt tevens bekeken hoe en waar de wolf is binnengedrongen. Hieruit blijkt dat quasi alle schadegevallen gebeurd zijn in onvoldoende wolfwerende omheiningen. In een zeer beperkt aantal gevallen waren er weliswaar correcte maatregelen genomen, maar was er op het moment van de aanval geen of te weinig stroom aanwezig of werden technische tekortkomingen vastgesteld aan de omheiningen.

Er is op dit moment slechts één aanval geweest waar tijdens de terreinvaststelling niet gedetecteerd kon worden op welke manier de wolf is binnengedrongen, terwijl

er wel wolfwerende maatregelen waren genomen. Een aanval binnen een wolfwerende omheining wordt grondig geanalyseerd en wordt ook nauwgezet verder opgevolgd. Bij het betreffende voorval werd bijvoorbeeld vastgesteld dat de stroomvoering 's ochtends 10 kilovolt elektriciteit bedroeg, wat uitzonderlijk veel is, en ook niet gebruikelijk voor het afschermen van schapen. Wolven zullen bij elk contact met een dergelijk voltage meteen hun aanvalspogingen stoppen en niet het risico nemen om dit te overbruggen.

Voor alle overige wolvenaantallen kan, volgens de informatie die ik krijg van mijn diensten, heel duidelijk geconcludeerd worden dat de afscherming niet 'wolfproof' was. Dat betekent dat we ook daaraan moeten werken, onder andere via controles en ondersteuning. Het lijkt niet efficiënt om elke omheining individueel te gaan keuren. Via het Wolf Fencing Team, dat we ondersteunen vanuit Vlaanderen, kan er wel permanent technisch advies gevraagd worden op maat van individuele veehouders. Daarnaast staan er technische richtlijnen voor wolfproof maatregelen uitgeschreven in het subsidiereglement op de website van Natuur en Bos. In geval van schade gebeurt een uitvoerige terreinvaststelling, zoals daarnet reeds belicht.

Zoals u weet, wordt het voorkomen van de wolf in Vlaanderen van heel dichtbij opgevolgd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, samen met Natuur en Bos. Alle waarnemingen van wolven die bekend raken via de verschillende meldpunten, worden terdege geëvalueerd en beoordeeld volgens internationaal gangbare betrouwbaarheidscriteria. De lijst met waarnemingen wordt na afloop van elk monitoringsjaar, dat loopt van 1 mei tot 31 april, gepubliceerd op de website van het ANB. Het registreren en nauwkeurig onderzoeken van al deze waarnemingen laat toe individuele waarnemingen te toetsen aan het interventieprotocol voor de beoordeling van mogelijke probleemsituaties met de wolf, en biedt tegelijk het bredere referentiekader voor alle gemelde interacties.

Verder biedt dit overzicht van wolfwaarnemingen ook de basis voor het opmaken van verschillende kaartvoorstellingen per monitoringsjaar, met daarbij ook het onderscheid tussen al dan niet lokale vestiging van wolven. In het gebied met lokale vestiging worden de wolven zeer intensief opgevolgd via het cameranetwerk en het sporenonderzoek op het terrein. Dit levert jaarlijks enkele duizenden extra waarnemingen op. Daarbij wordt driemaandelijks het gebied op kaart afgelijnd waar het risico op een wolfaanval op huisdieren reëel is. Deze kaart is tevens permanent op de website van het ANB terug te vinden.

Ik vermoed dat de roedel in Limburg wel eens de meest intensief opgevolgde roedel van Europa zou kunnen zijn. We hebben nagenoeg permanent een goed zicht op hoeveel dieren er precies zijn over het jaar heen, waar en wanneer de jongen zich ergens bevinden, en hoe hun terreingebruik er ongeveer uitziet.

Het is belangrijk dat informatie die meegedeeld wordt ook correct is. Tijdens de zomer waren er ook vragen van collega's hier, omdat er in het gebied kampen waren met kinderen. Ik heb toen voor de zekerheid ook advies opgevraagd van het INBO, om zeker te zijn hoe dat zit met de wolf die daar aanwezig is. De informatie die we daarover steeds krijgen – dat is ook wetenschappelijk onderbouwd, ik hoop toch dat ik daarvan uit mag gaan – is dat de wolven nog steeds een normale schuwheid naar mensen tonen. Wanneer ze benaderd worden door mensen, vluchten ze dan ook weg. Binnen hun rustgebied vluchten ze echter minder snel weg, omdat wandelaars daar vrij regelmatig voorkomen, en dan gaan ze zich doorgaans in de dekking van struiken en hoog gras ophouden.

Wolven hebben echter niet noodzakelijk schrik van wegen of gebouwen. Dat maakt dat aanvallen op vee ook dicht bij mensen kunnen plaatsvinden, vooral dan 's nachts, wanneer de menselijke activiteit laag is en mensen niet in de buurt zijn. In

die zin is het van belang dat het risico op een ongewenste interactie met mensen voldoende laag is.

Tot zover de informatie die ik gekregen heb van de diensten, als antwoord op al jullie vragen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord, maar mijn bezorgdheid is niet weggenomen. We hebben hier al verschillende debatten over gehad. Er wordt steeds verwezen naar wetenschappelijke onderbouwing. Ik ben de eerste die erkent dat wetenschappelijke onderbouwing belangrijk is, maar we kunnen niet ontkennen – als we alle toelichtingen en feiten analyseren – dat we echt in een verschuivingsoperatie zitten. Dus ja, ik ben daar wel bezorgd over, en ik blijf dat ook.

Alles begint natuurlijk met het probleem te willen en kunnen erkennen. Ik moet zeggen, minister: als het nieuwe samenleven tussen mens en wilde dieren betekent dat er ook schrik moet zijn, dan sta ik daar niet achter. Ik denk dat wij een samenleving moeten kunnen garanderen waarin mensen niet bang hoeven te zijn en dat we effectief op een goede manier kunnen samenleven. Ik stel me dan de vraag: als een verscheurde pony niet de druppel is die de emmer doet overlopen, wat dan wel? Op welk feit wachten we dan wel, als we zien dat deze verschuiving plaatsvindt? Ik ben daar heel bezorgd over.

Minister, ik wil ook even terugkomen op een element dat u de afgelopen weken hebt aangegeven. Ik sta volledig achter de stelling dat het belangrijk is om mensen correct in te lichten en ik ben dan ook heel blij dat u nu stelt dat het wegnemen van wolven, op eender welke manier – daar zijn verschillende manieren voor –, wel degelijk ook tot de mogelijkheden behoort binnen het Europese kader. U had recent nog aangegeven – en daar steun ik u in – dat u geen misdrijf wilt begaan of in de gevangenis wilt terechtkomen, en ik kan daar ten volle in komen, minister, maar u stelde toen dat het wegnemen van een wolf niet mogelijk zou zijn, omdat het een misdrijf zou zijn. Nu heb ik iets anders van u gehoord: Europa laat wel degelijk toe dat er effectief ingrepen gebeuren, in bepaalde situaties en ter bescherming van. Als u de analyse erop naleest waarop ons protocol gebaseerd is, zien we trouwens dat andere Europese landen dat element wel degelijk hebben opgenomen in hun protocol. Maar het staat dus niet in ons protocol. Het wegnemen of vervoeren van wolven is in ons protocol niet voorzien, maar dat is een keuze van Vlaanderen, niet iets wat Europa verhindert heeft. Daarom stelde ik ook dat alles begint met de probleemsituatie te willen en te kunnen inzien, en dan na te gaan hoe we de angst binnen de gemeenschap op een goede, gemotiveerde en diervriendelijke manier kunnen wegnemen.

Ik wil even verwijzen naar een uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie over hoe we moeten handelen als een exemplaar van een Europees beschermde diersoort in contact zou komen met de mens, op diens eigendom, met name als ze in conflict komen wanneer de mens zich in natuurgebied vestigt. Daar wordt gesteld dat een beschermde diersoort, zoals een wolf, slechts mag worden gevangen en vervoerd, als de bevoegde nationale instanties daartoe krachtens artikel 16, eerste lid, b) en c), van de Habitatrichtlijn, een afwijking hebben vastgesteld, bijvoorbeeld op grond van openbare veiligheid, maar eveneens ter bescherming van “gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom”. Dat is wat voorzien is. Ik verwijs daarnaar om aan te geven: er zijn elementen in de Europese Habitatrichtlijn voorzien, maar we moeten daar dan ook onze eigen regelgeving aan aanpassen en die toepassen op de situatie. In die zin ben ik positief, minister, dat u stelt dat u het protocol wel wilt

evalueren en dat u wilt nagaan welke bijkomende maatregelen u wilt opnemen, maar ik zou er expliciet op willen aandringen om dat ook effectief te doen.

Mijn volgende vraag daarbij, minister, is of u het leefgebied en het in stand houden van de wolvenpopulatie enkel vanop Vlaams niveau wilt bekijken dan wel of u het verhaal ook op Europees niveau wilt bekijken. We weten dat de wolven die zich hier gevestigd hebben, vanuit buurlanden naar hier gekomen zijn. We spreken in de Habitatrictlijn ook over het Europees gebied. In die zin hoop ik, minister – en dat is mijn vraag –, of u dat effectief wilt meenemen bij de evaluatie van het protocol en of het wegnemen van het dier zal worden opgenomen als een van de mogelijke acties.

Waarom blijf ik dan toch bezorgd over uw antwoord, minister? Omdat u heel fel, of naar mijn gevoel uitsluitend, kijkt naar de mogelijkheden van afrastering. Ik ben het met u eens, als de afrastering goed gebeurt en werkt, dat die optie zeer effectief kan zijn. Maar we moeten vaststellen dat het plaatsen blijkbaar niet zo evident is of toch nog niet van de grond gekomen is. Ik ben blij dat er extra aanvragen zijn gekomen, maar u hebt de vraag van collega Coenegrachts nog niet helemaal beantwoord waarom het zo beperkt gebleven is. Kennen we daar de redenen voor? Ik denk dat het belangrijk is dat te bevragen in het gebied.

Twee – ik rond af voorzitter, maar het is toch een zeer belangrijke vraag, en ik denk dat u dat erkent als u de gevoelens en problemen ter plekke ook ziet –, we moeten vaststellen dat, als er gekozen wordt voor afrastering, het niet zo evident is om ze blijvend te laten werken. We zien dat er al twee keer aanvallen zijn geweest op plaatsen waar een afrastering geplaatst is, maar waar er een te laag voltage is. U kent ook het groeizame weer dat we soms hebben: als er een graspiet tegen de afrastering komt, zul je het voltage ook niet halen. Als we dan kijken naar de praktische uitvoering en de haalbaarheid van alle weilanden afbakenen, dan ben ik bezorgd. Vandaar ook mijn vraag: welke bijkomende maatregelen wilt u nemen naast de focus op afrastering? Wilt u de wolven bijvoorbeeld zenderen en eventueel met alarm- en/of waarschuwingssystemen werken? Wilt u het wolvengebied afbakenen, zodat er meer gestuurd kan worden waar de wolf eventueel mag verblijven en dus schade kan aanrichten? Bent u bereid om nu op korte termijn bijkomende maatregelen te nemen buiten de loutere focus op afrastering?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw zeer uitgebreide antwoord.

U zegt dat de Vlaamse wolf de best gemonitorde wolf is van Europa. We zijn ook een zeer versnipperde regio, dus we moeten de wolf ook wel erg in de gaten houden.

Ik ben ook tevreden met het brede overleg dat u voert, zelfs met Vogelbescherming Vlaanderen – wel speciaal, in een wolvenoverleg –, en met uw bereidheid om dat wolvenprotocol te evalueren.

Ik denk wel – en op dat vlak sluit ik me aan bij collega Rombouts – dat het mogelijk moet zijn om naar alternatieven te kijken, hoe gek die soms ook mogen klinken. Mensen die in Noord-Limburg wonen, stellen zich effectief de vraag waarom nooit onderzocht is of die wolf niet verplaatst kan worden. Dat kan heel ridicuul klinken als men in Blankenberge, Antwerpen-Stad of Gent-Centrum woont, maar in Noord-Limburg zoekt men op die vraag een serieus antwoord, en dan helpt het niet als daar vanuit sommige hoeken nogal ridiculiserend op wordt geantwoord. Hetzelfde geldt voor het alternatief: waarom moeten wij allemaal onze percelen omheinen en waarom omheinen we niet het leefgebied van de wolf? Het enige antwoord dat

daar tot nu toe op komt is: 'Ge zult ermee moeten leren leven.' Ja, ik zou daar liever een beter onderbouwd antwoord op willen kunnen geven. Het is geen probleem dat het niet kan, maar ik zou wel willen weten waarom en ik zou ook de zekerheid willen dat dat serieus onderzocht wordt, al was het maar om dat draagvlak bij de mensen die samenleven met de wolf – de meesten onder ons behoren daar niet toe –, te versterken, alsook het begrip voor wat er gebeurt.

Minister, mag ik u vragen om alle alternatieven serieus te onderzoeken, zodat we samen de boer op kunnen om de nodige uitleg en duiding te kunnen geven aan de mensen ter plaatse?

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Als we het hier over één ding eens zijn, dan is het dat het hier niet gaat over een debat voor of tegen de wolf, maar, althans voor ons nu, over de probleemsituatie die nu gecreëerd is door zijn gedrag. Je kunt het normaal wolvengedrag noemen, maar het is een gedrag dat ons als samenleving zorgen baart.

In het debat gaat het over de toepassing van het protocol dat voorligt, het 'Interventieprotocol probleemsituaties wolf', waarvan u nu zegt dat u het wilt evalueren. Maar ik stel me de vraag waarom we de preventieve strengere maatregelen die al zijn opgenomen, nu al niet toepassen. In het protocol staat heel duidelijk aangegeven dat als meermaals vee wordt aangevallen in goed omheind gebied, we eventueel kunnen kijken naar bijkomende preventieve maatregelen, zoals het negatief conditioneren of verjagen. Tegelijkertijd zijn we het erover eens dat het onzinnig of niet wenselijk is om heel het wolvengebied te gaan afrasteren of te gaan verkooien aan 4000 volt, want dat zou een veel grotere aanslag op de biodiversiteit kunnen betekenen. Dat botst met elkaar, dus ik denk dat het heel dringend tijd is om daar goed naar te kijken, zodat we op korte termijn uit voorzorg kunnen ingrijpen en niet wachten tot een volgend dier gepakt wordt.

De vraag is gesteld en ik herhaal ze. In plaats van iedere weide te gaan afrasteren: we kennen het militair domein, het is 2100 hectare groot, waarom kijken we daar niet naar? Waarom rasteren we dat niet af?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, collega's, ik heb een paar puntjes, en ik zal proberen mij aan die twee minuten te houden, voorzitter.

Collega Coenegrachts, het is helemaal niet verbazingwekkend dat Vogelbescherming Vlaanderen mee aan tafel zit. U krijgt ook het prachtige tijdschrift Mens & Vogel; daarin kunnen we de doelstellingen van de vereniging nalezen. We krijgen dat allemaal, u ook. *(Opmerkingen)*

Dan zal ik er persoonlijk voor zorgen dat u het voortaan krijgt, maar ik betwijfel het. Waarom zouden ze het u niet gunnen? *(Gelach)*

In elk geval, het is een vereniging die wel meer doet dan enkel vogels beschermen. Ze zet zich in voor fauna en flora in dit land, de wilde natuur die ons nog rest. Ik denk dat dat een nobele doelstelling is en dat de vereniging perfect haar plaats heeft in het wolvenoverleg.

Collega's, ik wil het toch ook even over de emotie hebben. Uiteraard heb ik meegehuild met de kinderen die hun shetlandpony op deze wrede manier aan zijn eind zagen komen. Dat is nogal evident. Maar over emotie en valse emotie gesproken: waar ik van walg, is dat er tot fakkeltochten tegen de wolf wordt opgeroepen, met beeltenissen van een brandende wolf. Als we dit soort beelden gebruiken – vrijdag,

dacht ik – om een bekommernis te uiten, dan zijn we verkeerd bezig. En dan is het ook onze verantwoordelijkheid, van ons allemaal, om duidelijk te maken dat dit niet kan. Dit kan niet de bedoeling zijn.

Ik denk dat deze Vlaamse Regering er in een moeilijk en emotioneel debat in slaagt om te kijken naar de feiten en naar de wetenschap en dat als regel en uitgangspunt te nemen. Daarom ben ik ook zo verbaasd – tenminste als ik de reconstructie van de minister heb kunnen volgen – dat de dag nadat er een wolvenplatform is samengekomen, digitaal, om over de recente aanvallen te spreken, Boerenbond een frontale aanval opent op de wolf. Ik vind dat verbazingwekkend.

Toch nog even voor de juistheid van het debat: in 2015, toen er voorzichtige waarnemingen waren van de wolf in Vlaanderen, vroeg ik toenmalig minister Schauvliege hoe we daarmee zouden omgaan, hoe we ons daarop zouden voorbereiden, welke maatregelen we zouden nemen. Dat was toen voorbarig, want het waren wellicht dwaalgasten. In 2018 hebben we onze eerste definitieve vestiging gehad. Toen stonden we allemaal vooraan in de plenaire, partijgrensoverschrijdend, om de wolf welkom te heten, met nuances en waarschuwingen en een ernstige oproep om ervoor te zorgen dat samenleven met de wolf op een degelijke manier georganiseerd zou kunnen worden. Vandaag zitten we duidelijk in een ander landschap, waarin bepaalde partijen en bepaalde middenveldgroepen duidelijk geen tolerantie meer prediken voor de wolf in Vlaanderen. Ik vind dat een zeer jammerlijke evolutie.

Volgens mij heeft de minister voldoende aangetoond dat, als men ernstig rekening houdt met wat op dit moment in het protocol is opgenomen, men dan het risico weliswaar niet tot nul herleidt – dat is ook nooit ergens beweerd –, maar dat het risico tot een aanvaardbaar risico wordt herleid. De Vlaamse Regering stelt bovendien compenserende maatregelen voor.

Een shetlandpony die aangevallen wordt, hoe betreurenswaardig ook, verontrust mij veel minder. Stel u voor dat het een Brabants trekpaard was geweest. Als dergelijke landbouwdieren aangevallen zouden worden, dan zouden we van probleemgedrag kunnen spreken, niet als shetlandpony's worden aangevallen.

Ik zou heel graag een korte reactie van u willen, minister, over de toch wel gewijzigde toon bij een aantal organisaties die ook bij u in het wolvenplatform aanwezig zijn. Ik vraag mij af of daar hetzelfde wordt gezegd als we nu in de pers horen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Had ik het niet gezegd? Daar zal ik mee beginnen. Het was zelfs bij de eerste vraag die hier gesteld werd over de wolf. Ik vind het goed dat CD&V voortschrijdend inzicht betoont ... *(Opmerkingen van Tinne Rombouts)*

... want toen lachte uw collega mij weg.

Nu, het feit dat het protocol er is, u doet daarmee een poging, maar vast niet genoeg. U wilt dat wij ons gaan afsluiten van het leefgebied van de wolf. Alles moet afgeschermd worden. Maar waar gaat die wolf naartoe? Hij gaat langs die omheiningen heen naar een gebied dat niet omheind is. U gaat die subsidies dus moeten blijven toekennen, waardoor het gebied hoe langer hoe groter zal worden. De roedel die er nu is, verspreidt zich al over een gebied van zo'n 40 à 50 vierkante kilometer, richting het zuiden van de provincie Limburg. Landbouwers moeten hun maïs, hun gewassen al gaan omheinen tegen de everzwijnen. Hij moet zijn vee gaan afschermen tegen de wolf. Uiteindelijk zal hij zijn erf ook moeten omheinen, want daar staan erfieren. En denk maar niet dat die wolf niet op een erf komt.

Ik heb het in het begin ook al gezegd: één wolf die hier wat rondzwerft, dat kan misschien nog, maar als je over een roedel spreekt ... één probleemwolf, dat bestaat zo goed als niet, maar een roedel, dat is een probleem. En die roedel blijft er: er gaan jongen blijven komen en er gaan ook jongen blijven hangen in de roedel. En de jongen die uitzwerfen, waar gaan die naartoe? Er was gezegd dat er zich in Vlaanderen twee tot drie roedels kunnen vestigen. Nu spreken we nog maar over één roedel. Die gaan zich vestigen en die gaan terugkomen. Zo gaat dat nu eenmaal. Een wolvenroedel is een gezin, een sociaal gebeuren. Die jongen komen terug, en gaan daarna terug naar hun gebied. Dat gaat zich blijven voortzetten.

Het voorstel is hier gelanceerd. Waarom zouden wij ons moeten afschermen van de wolf? Waarom schermen we de wolf niet af van ons? Het gebied is er. Men kan ervoor zorgen dat er voeding is voor de wolven. Ze zullen altijd het gemakkelijkste pakken. Zolang er everzwijnenbiggetjes zijn, zullen ze die pakken en zullen ze zich niet aan de zware beesten wagen, want dan krijgen ze ook op hun donder, ook al is het een roedel.

Collega De Bruyn, u zegt dat het pas een probleem wordt als de wolf een Brabants trekpaard aanvalt, maar waar gaat u dan de grens leggen? Een pony mag, een Brabants trekpaard niet. Dat is logisch. Als u voor een pony staat of voor een Brabants trekpaard, ik weet niet hoe u zich dan voelt, maar die wolf voelt zich ook zo. Die zal geen Brabants trekpaard pakken, als hij een geit, een koe, een schaap of wat dan ook kan pakken.

Mijn voorstel: omhein het gebied van de wolf. En als dat niet lukt: gewoon de wolf verwijderen, op welke manier dan ook – aan u de keuze –, want dan hoort hij hier niet thuis.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Er is al veel gezegd, maar ik wil me toch kort aansluiten bij een paar bemerkingen van collega De Bruyn. Ik dacht dat we sinds de middeleeuwen zowel wetenschappelijk als op het vlak van de samenleving een en ander hadden bijgeleerd, maar als ik sommige standpunten en insteken hier zo hoor, dan krijg ik de indruk dat we nog niet veel verder zijn: het is zij of wij, we gaan ze moeten uitroeien of het zal niet lukken. Zo is het al een keer gebeurd, en als ik sommige collega's zo hoor, dan moeten we dat nu opnieuw doen. Ik merk dat er collega's zijn die het minder erg vinden dat er biggetjes van everzwijnen worden doodgebeten dan shetlandpony's, omdat die schattiger zijn. Ik weet het niet, maar wat schattig is of niet zou geen beslissing over leven en dood mogen bepalen in een beschaafde samenleving. *(Opmerkingen van Tinne Rombouts)*

Ik denk dat een aantal voorstellen ook niet bijzonder geweldig goed doordacht zijn. Ik geloof echt niet – en ik denk niet dat ik de enige ben, want ook dat zult u wetenschappelijk onderbouwd terug kunnen vinden – dat je er met het omheinen van een militair domein gaat komen. Op den duur ga je heel Nederland, Frankrijk en Duitsland moeten omheinen. Of ze daar gelukkig mee zullen zijn, dat weet ik ook niet.

Niemand zal ontkennen dat er een moeilijke situatie is, een lastige situatie. *(Opmerkingen van Tinne Rombouts)*

Dit is een nieuwe evolutie waarvoor we oplossingen moeten zoeken en waar we ons aan moeten proberen aan te passen. Maar ik zou alle collega's toch willen oproepen om bij aanpassingen naar de toekomst te kijken en niet terug te grijpen naar recepten van een paar honderd jaar geleden, en al helemaal niet naar fakkeltochten. Eerlijk gezegd, ik vind een wolf op vier poten sympathieker dan een ezel met een geweer. Ik heb de indruk dat de polarisatie tussen de twee op dit ogenblik niemand helpt, en ons op geen enkele manier dichterbij een oplossing brengt.

Ik weet niet of wat de minister vandaag op tafel legt, echt definitieve oplossingen zijn, maar ik weet wel dat ik hier van niemand echt definitieve oplossingen gehoord heb. Het zou verstandig zijn om niet iedereen tegen elkaar te zitten opjagen en in sereniteit naar een oplossing te zoeken, in plaats van het beest uit te hangen op allerlei manieren.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik heb al heel uitgebreid geantwoord op heel veel vragen. Ik heb de afgelopen dagen een verregaande polarisatie gezien. Dat is ongezien. Ik houd daar niet van. Ik heb geen enkel voorstel gehoord waarvan de wetenschappers zeggen dat het zal helpen. Op het wolvenplatform heeft bijvoorbeeld de Boerenbond geen enkel voorstel gedaan. Ik zie nu inderdaad dat er een hele hetze tegen mijn figuur wordt opgezet. Maar ik ga daar niet op in. Ik zal daar ook niet aan meedoen. Ik houd niet van polarisatie. Dat komt niemand ten goede, en al zeker niet de mensen die in dat gebied wonen en die eigenlijk gewoon oplossingen willen.

Hetgeen ik hier hoor, is dat je het dier toch gewoon kunt wegnemen. 'Maar dat staat dan niet in het protocol', zegt een parlementslid. Voor alle duidelijkheid: het protocol voorziet dat wel. Het Soortenbesluit is opgenomen in het protocol. Het dier zou kunnen worden weggenomen, maar dan moeten alle preventieve maatregelen worden genomen. Sta mij toe om te zeggen dat, als slechts 9 procent wolfwerende omheiningen heeft gebruikt ... Ik heb destijds de burgemeesters in die streek meermaals aangesproken en aangeschreven: 'Beste collega's, jullie moeten jullie inwoners informeren. Jullie moeten jullie bewoners bezoeken en hun zeggen dat er zelfs subsidies ter beschikking staan om dat te doen.' De vraag is natuurlijk: waarom heeft men dat niet gedaan? Waarom probeert men daar toch niet alle preventieve maatregelen te nemen? Want stel dat 60 procent of een meerderheid al omheind heeft en je hebt nog altijd zulke gevallen. Dan kun je het protocol inroepen dat voorziet in het wegnemen van het dier. Maar je moet dat natuurlijk wel eerst aanmelden bij de Europese Commissie; dat is nog een ander paar mouwen. Dan kan dat worden bekeken. Maar die 9 procent waarop we vandaag landen, is natuurlijk niet voldoende. Er wordt ook gezegd dat je dan maar de wolf moet omheinen. Maar dat is niet wettelijk, dat mag niet.

Stel dat we de wolf zouden verwijderen, dat we zouden omheinen, volgens de voorstellen die ik hoor. We zullen dus geen wolfwerende omheiningen meer zetten bij de dieren die eigenlijk moeten worden beschermd. Wat doen we dan met de wolven die nog komen? Ik weet het niet, maar ik denk niet dat er een douanepost is op de grens met Nederland, Duitsland of welk land ook.

Collega's, ik ga er toch wel van uit dat we de wetenschap in dezen mogen geloven. Een, we evalueren in ieder geval het protocol. Dat is belangrijk. Twee, ik wil pleiten voor een juiste toonzetting. Jullie weten dat dat intussen heeft geleid tot bedreigingen aan medewerkers van ons. Ik pik dat niet. Ik aanvaard dat gewoon niet. Ik vind dat echt geen manier van doen. De communicatie van de afgelopen weken was echt zeer pijnlijk. Ik vind het niet meer dan normaal dat problemen worden aangehaald. We moeten de situatie bekijken. Dat is voor niemand prettig, daarmee ben ik het eens.

Maar laten we dan vooral bekijken welke maatregelen wél helpen. Het afrasteren van de wolven of het gebied zal niet helpen. Want daar komen dan nog wolven bij. En dan zijn de veehouders met hun dieren nog altijd niet beschermd.

Ik zou dus voorstellen om, ten eerste, voor een juiste toonzetting te zorgen, zodat er niet nog meer medewerkers van onze diensten ... Zij doen eigenlijk gewoon maar hun werk. Ze proberen in alle rust correcte informatie te geven. Ik vind dat men dat ook correct heeft gedaan, op verschillende zenders. Maar ik stel vast dat

er wel andere organisaties zijn die tot angst aanzetten, met alle gevolgen van dien, tot bedreigingen toe. En dat aanvaard ik niet. Ten eerste moeten we dus voor een juiste toonzetting zorgen.

Ten tweede, ik ben het ermee eens dat we het protocol gaan evalueren. Ik vind het wel jammer dat we de organisaties die buiten allerlei grote aanschouwingen doen, tijdens het platform niet hebben gehoord. Dat betreurt ik. Want waarom moet ik nog een platform organiseren als men achteraf toch politieke spelletjes speelt? Daar houd ik niet van.

Ten derde, ik stel voor dat we alles op alles zetten. Ik reken daarbij op de burgemeesters om hun verantwoordelijkheid te nemen. Ik heb mijn medewerkers gevraagd om van deur tot deur te gaan aankloppen bij eenieder. Of die nu een schaap, een pony of ander vee houden, interesseert mij niet. Ik vroeg hun om van deur tot deur te gaan om die wolfwerende afrastering aan te bevelen en die daar liefst ook te plaatsen.

Ik heb daarnet gezegd dat er ondertussen 130 dossiers waren, maar de medewerker zegt dat het gaat over 170 dossiers. Dat is heel wat.

Pas als die preventieve maatregelen ook voldoende genomen zijn en het protocol geëvalueerd is, wil ik gerust kijken naar allerlei andere bijkomende maatregelen. Maar zolang we niet hebben ingezet op die preventieve maatregelen, wordt het wel heel moeilijk. Met die 9 procent die vandaag de dieren heeft omheind, wordt het heel moeilijk om nu al te spreken over andere maatregelen. Daar wil ik de komende weken en maanden verder op werken.

Ik stel ook voor dat binnen het wolvenplatform alle voorstellen mogen komen. Maar dat is vorige keer niet gebeurd. Ik vind dat raar. Achteraf zegt men dan andere dingen in de gazet. Ik zal dat wolvenplatform blijven laten samenkomen. Maar dat het een uitdaging is, hebben we vanaf dag één gezegd. Ik hoop alleen maar dat we, hoe erg de situatie momenteel ook is, werken op die drie punten. Nogmaals, stel dat we de wolven verplaatsen en we zetten niet in op die wolfwerende omheiningen, maar alleen op het verplaatsen van de wolf. Wat doen we dan met een wolf die nog vanuit Nederland of Duitsland of van waar dan ook komt? Ik zou daar graag een antwoord op krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb uw antwoorden goed beluisterd. En collega's, ik heb ook een aantal tussenkomsten gehoord. Ik denk dat ik hier op een heel correcte manier een maatschappelijk debat probeer te voeren met een minister. Er is angst op het terrein. En het kan zijn dat die angsten mensen tot bepaalde reacties en acties drijven. Ik moet dat vaststellen en ik probeer vooral te begrijpen waaróm dat zo is, waaróm mensen zo reageren. En ik moet vaststellen dat dat is – of althans, dat is mijn mening – omdat die mensen echt angst hebben. Zij hebben angst voor zichzelf, voor hun kinderen, voor hun dieren, om die op een goede manier te beschermen. Zij zijn radeloos en weten niet hoe ze daarmee moeten omgaan. Wij, als politiek en als overheid, kunnen daarop onvoldoende antwoord bieden. Dat leid ik daaruit af. En voor de rest is dat uw verantwoordelijkheid, niet de mijne. Ik voel mij alleszins niet aangesproken in enige verantwoordelijkheid. Ik heb hier geprobeerd om op een correcte manier correcte vragen aan de minister te stellen.

Minister, wat uw eerste vraag betreft, naar sereniteit en de juiste toon, daarin lever ik volgens mij alleszins voldoende bijdrage. Ik probeer op een correcte manier mee te zoeken naar informatie en naar oplossingen.

Wat betreft het platform en het protocol stelt u dat er een evaluatie is en dat u dat ten gronde zult doen. Ik heb daarnet al aangegeven dat ik dat positief vind. Minister, ik hoop ook dat we daar in dezen kunnen vertrekken vanuit een maatschappelijk debat, maar ook dat we daarin als collega-politici, als parlement mee kunnen worden betrokken.

Wat uw derde vraag betreft, over de burgemeesters, denk ik, minister – tenzij u daar anders over oordeelt, maar dan hoor ik het graag –, dat alle burgemeesters in dat gebied terdege een hele weg met u hebben afgelegd om inderdaad te bekijken hoe ze sensibiliserend kunnen zijn naar hun burgers en hoe ze effectief sensibiliserende maatregelen kunnen nemen. Maar zij worden natuurlijk ook met een aantal feiten geconfronteerd. Ik denk niet dat die burgemeesters van slechte wil zijn. Echt niet. Ik heb dat alleszins nog nooit vastgesteld. Integendeel, ik vind dat zij heel verregaande maatregelen nemen om hun burgers mee te nemen in het verhaal om te sensibiliseren, om hen wegwijs te maken. Maar zij worden uiteraard wel geconfronteerd met een aantal feitelijkheden, ook op wetenschappelijk vlak. We stellen zelf vast dat hetgeen wetenschappelijk wordt aangetoond, helemaal anders is dan hetgeen we vandaag in de realiteit zien. En dat maakt mij bezorgd. Is dat een jammerlijke evolutie? Ja, dat is een jammerlijke evolutie. Maar wij zien dat wel. En het is aan ons om daar kering in te brengen.

Minister, zoals ik in het begin stelde, vertrekt alles vanuit het willen erkennen van de probleemsituatie. Van daaruit kunnen we naar mogelijke oplossingen zoeken. Ik vind dat we echt moeten werken aan een samenleving waarin natuur en mensen geen schrik moeten hebben van elkaar, maar kunnen samenleven. Een verscheurde pony is, met alle respect, voor mij echt wel een teken dat de druppel de emmer doet overlopen.

Minister, u haalt aan dat de preventieve maatregelen belangrijk zijn en dat we daarop moeten blijven inzetten. Wat als er eventueel een zwervende wolf is? In die zin stel ik mij wel de vraag, minister, of dat ook wil zeggen dat we dan in heel Vlaanderen subsidies willen geven voor die preventieve maatregelen? Want we hebben vorig jaar – daarover heb ik u toen een vraag gesteld – ook zo'n zwervende wolf gehad in de Kempen. Ook daar was toen bezorgdheid over. Ik denk dat die vraag dus continu, ook nu al, op tafel ligt. Uitbreiding is dus overal nodig. Maar twee, daarmee alleen zullen we er niet komen. Dus ja, mijn vraag is effectief – en ik heb het voorstel net gedaan – om te kijken naar andere alternatieven: eventueel zenderingen, waarschuwingssystemen, meer sturing bij het vaststellen hoe of waar de wolf zich verplaatst, tot inderdaad het uitwerken van de mogelijkheid van het wegnemen van de dieren, naar een eventuele verplaatsing of op een andere manier.

Minister, ik kijk uit naar de evaluatie, maar ik zou wel graag nu, op korte termijn, acties zien. Ik heb begrepen dat u op 12 oktober opnieuw overleg hebt. Ik kijk uit naar 12 oktober en reken erop dat er nu extra acties op het terrein zullen komen.

De voorzitter: Dat was een heel uitgebreid slotwoord, collega Rombouts. Dat is niet volgens de afspraak. Maar goed, geen probleem, het is een belangrijk dossier. Maar ik wil iedereen toch vragen om de timing, zoals we samen hebben afgesproken, aan te houden.

De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): De waarschuwing is begrepen, voorzitter.

Minister, waar het mij om gaat, is dat draagvlak. U hebt het over polarisatie. Er kan alleen maar polarisatie zijn als er twee kanten zijn. En die is langs twee kanten te fel, te hard. Ik heb durven suggereren dat een alternatief wordt onderzocht. En ik zou graag ook eens mijn mailbox laten zien. Dat is allemaal niet meer netjes.

Het is ook heel opmerkelijk dat daarvan bijna niemand uit Noord-Limburg komt, niemand die effectief met die wolf en de wolven moet samenleven. En als je, zeker in die streek, draagvlak wilt creëren en opbouwen, dan denk ik dat je al die alternatieven goed moet onderzoeken en duiden. Je moet niet gewoon zeggen: het mag niet, het kan niet en het moet. Maar je moet effectief begrip hebben voor die bezorgdheden, je moet luisteren naar die angsten en er effectief een antwoord op verzinnen. Je moet ook uitleggen waarom bepaalde wilde ideeën niet kunnen, maar er wel effectief diep op ingaan.

Minister, ik wil nog iets meegeven. 170 dossiers, dat is natuurlijk heel goed nieuws. Ik hoop alleen dat daar dan ook voldoende budgetten voor zijn en dat we die budgetten eventueel kunnen uitbreiden indien nodig. Ik heb snel gerekend op basis van wat schriftelijke vragen. We zitten aan 200 hectare per jaar in budgetten. Maar ik neem aan dat dat niet 170 dossiers van één hectare zijn, dus we zullen het toch eens moeten bekijken – ook in de begrotingscontrole, maar alle steun daarvoor als u daarmee komt – en die budgetten optrekken.

En om collega De Bruyn bij te treden: bij dezen ook mijn veroordeling voor de brandende wolf, waarvan akte en ook in het verslag opgenomen. Ik heb daar ook geen problemen mee. We moeten alleen de polarisatie aan beide zijden kunnen overstijgen en daar een eerlijk en open debat over voeren, vooral – ik zeg het nogmaals – om dat draagvlak net op te bouwen en die polarisatie tegen te gaan. Dank u wel.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het aangekondigde algemene rookverbod in bossen en natuurgebieden in Vlaanderen
– 4376 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord. Ik verzoek u wel om binnen de voorgeschreven termijn te blijven. *(Gelach)*

Gwenny De Vroe (Open Vld): Daar mag u 100 procent op rekenen. *(Gelach)*

Minister, heel recent, op 2 september jongstleden, kondigde u via een persbericht aan dat er een algemeen rook- en vuurverbod zal komen in alle Vlaamse bossen en natuurgebieden. Lange droge periodes zullen als gevolg van de klimaatverandering in de toekomst vaker voorkomen, waardoor natuurlijk – dat weten we met z'n allen – het risico op natuurbranden ook hier in Vlaanderen zal toenemen.

Eind april was er een heel spijtige situatie, toen er in Brecht nog 570 hectare kostbaar natuur- en heidegebied is afgebrand na een militaire schietoefening met op dat moment niet-toegelaten munitie. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) schat de financiële schade op om en bij de 5 miljoen euro. De schade voor de natuur en de biodiversiteit in het gebied is uiteraard nog vele malen groter. Men schat dat er zo'n tien jaar nodig zal zijn om de schade aan het heidegebied te herstellen. Dat is een heel spijtige situatie.

Momenteel wordt het risico op natuurbranden dagelijks gemonitord door het ANB en drukt men dat uit aan de hand van kleurcodes. In de coronatijd heb ik zelf het genoegen gehad om eens naar de Kalmthoutse Heide te trekken, wat toch niet direct bij mij in de buurt is. Daar heb ik dat inderdaad ook kunnen vaststellen. Naargelang de kleurcode worden er verschillende preventiemaatregelen genomen. Vanaf code

geel is het bijvoorbeeld in alle bos- en natuurgebieden verboden om vuur te maken en te roken, tenzij er een uitzondering werd verleend.

Minister, u kiest er nu resoluut voor om vuur te bannen uit alle bos- en natuurgebieden en wilt naar eigen zeggen alle risico's absoluut voorkomen met een algemeen vuur- en rookverbod.

In welke mate meent u dat het huidige systeem van de kleurcodes onvoldoende effectief is, wetende dat het voorval in Brecht te wijten was aan niet-toegelaten munitie?

Op welke manier organiseert het ANB de handhaving van het vuur- en rookverbod wanneer code geel of erger van kracht is?

In welke mate meent u dat het realistisch is zo'n algemeen verbod permanent te kunnen handhaven?

Hebt u ook andere maatregelen onderzocht zoals bijvoorbeeld afgebakende rookzones of andere? Werden er alternatieven bekeken?

De voorzitter: U bent een voorbeeld voor ons allen, voorzitter. *(Gelach)*

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het huidige systeem met de kleurcodes is een goed systeem, zeker voor professionelen. We zien evenwel dat het heel wat inspanningen vergt naar informatiedoorstroming, vooral naar recreanten. Zij zeggen vaak dat ze niet op de hoogte zijn van de actueel geldende situatie met betrekking tot brandgevaar, bijvoorbeeld als de boswachter hen daarop aanspreekt. Omwille van de duidelijkheid denk ik dus dat een verbod de meest helder mogelijke duidelijkheid geeft voor recreanten.

Het voorstel heeft een eerste principiële goedkeuring gekregen binnen de regering en legt een rook- en vuurverbod op in alle gebieden waar natuurbeheerplannen met toegankelijkheidsregeling voor zijn opgemaakt. Anderzijds zal de Vlaamse Regering de mogelijkheid krijgen om tijdelijk een rookverbod en een verbod op het maken van vuur in te stellen voor andere natuurterreinen, bijvoorbeeld in brandgevoelige periodes. De Vlaamse Regering zal dat dan voldoende moeten specificeren in de beslissing. Op die manier wordt het dus mogelijk in alle natuurgebieden een verbod in te stellen, als dit nodig is, zeker met betrekking tot de droge periodes die we zien.

Een ander effect dat we beogen, is het verminderen van de aanwezigheid van sigarettenpeuken in de natuur. Helaas moeten we aan de hand van de cijfers van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) vaststellen dat de helft van de stukken zwerfvuil die worden aangetroffen in die gebieden, sigarettenpeuken zijn.

Ik kom tot uw tweede vraag. Bij code geel zijn de boswachters verhoogd waakzaam op het terrein. Ze volgen de actuele toestand van de kruidlaag op en letten vooral op de mate van verdroging van voornamelijk grassen. Bij code oranje wordt de graad van waakzaamheid verhoogd en worden er voorzorgsmaatregelen genomen op het terrein. Zones op brandgevoelige locaties worden bijvoorbeeld gesloten, toestemmingen voor kampvuren worden actief ingetrokken en de wacht op de brandtorens wordt gestart. Bij code rood gaan de boswachters over tot het afsluiten van domeinen met linten en het uithangen van tijdelijke verbodsborden aan de toegangswegen. Er zijn dan permanente controles op het terrein.

Voor de handhaving van het rookverbod werken we in eerste instantie met aanmaningen tijdens het toezicht, maar bij hardnekkige weigering kan ook worden overgegaan tot verbaliseren.

Wat betreft uw derde vraag: indien we met het wijzigen van het klimaat toekomstige drama's voor de Vlaamse natuur koste wat het kost willen voorkomen, dan is een duidelijke regel inzake een verbod op roken en vuur in de Vlaamse bos- en natuurgebieden een duidelijke en heldere aanpak. Als dat dan nog eens goed verankerd zit in een beheerplan of een toegankelijkheidsregeling, dan is dat een vaste regel, wat dus ook de handhaving ervan eenvoudiger maakt. Het voorstel sluit aan bij de andere algemene gedragsregels voor natuurbezoeken en we zullen ze dus ook op dezelfde wijze laten handhaven. Bij implementatie zullen de diensten uiteraard eerst aan algemene informatie en sensibilisatie doen, zodat iedereen die graag de natuur intrekt, op de hoogte is van de nieuwe situatie. Het zal een kwestie van tijd zijn voordat de mensen dat ook gewoon worden, net zoals we dat gewoon zijn in restaurants. Op die manier hoop ik dat we niet veel of geen sigarettenpeuken meer tegenkomen.

De pistes die u beschrijft, zitten ook in het voorstel. Die hebben we dus ook meegenomen. De beheerder kan door middel van de toegankelijkheidsregeling ook zones aanduiden waar vuur maken en eventueel roken wel nog mogelijk is. Maar dat is dan een heel duidelijk aangeduide zone. Dat zit dus wel in het voorstel.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, bedankt voor uw reactie. Ik denk dat het inderdaad belangrijk is dat er duidelijkheid is. Ik moet eerlijk zeggen dat ik het eigenlijk opmerkelijk vond hoe duidelijk het aangegeven stond als je binnenkwam. Maar ik vind het uiteraard belangrijk dat er duidelijkheid is naar recreanten en professionelen toe wat betreft het gevaar dat zich op dat moment eventueel afspeelt. Ik blijf natuurlijk wel de bedenking hebben hoe dat gaat gebeuren op het vlak van handhaving. Maar dat zullen we toekomstgericht verder bekijken.

Wat betreft de sigarettenpeuken: daar hebt u in mij zeker een bondgenoot. Dat wordt dikwijls over het hoofd gezien. We hebben het altijd over de pmd-fracties, omdat die in volume het grootst zijn. Maar in aantal stuks is het inderdaad zo dat sigarettenpeuken meer dan 50 procent van de fracties zwerfvuil inhouden. De helft, dat is toch enorm veel. Dat is inderdaad een problematiek, zeker als je weet dat het ook heel lang duurt voor die peuken verdwijnen uit de natuur. Daar is zeker heel wat werk aan de winkel, daar hebt u zeker een bondgenoot.

Ik denk dat het belangrijk is om goed te communiceren wat dit betreft. Ik blijf mijn bedenkingen hebben op het vlak van de handhaving, maar ik denk dat elke sigarettenpeuk minder in de natuur en overal in de wereld, niet alleen in Vlaanderen, een goede zaak zou zijn. We kijken dus naar de verdere ontwikkelingen wat dat betreft. Ik heb geen verdere vragen meer.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, brand kan men natuurlijk niet omheinen – we hebben het daarnet over wolven gehad. Het vuur, daar hebben zelfs de wolven schrik van. Dat is dan ook allesverschroeiend, zo'n brand. Een collega zei het al: het duurt tien jaar voor de ondergrond en alles daarrond zich hersteld heeft.

U hebt een aantal maatregelen 'in the pocket' die u hebt voorgeschreven. Maar ik merk dan ook dat het zeer moeilijk is om de mensen duidelijk te maken dat bepaalde gewoontes niet kunnen, en duidelijk te maken wat de gevaren ervan zijn. Dat er niet gerookt wordt in een open ruimte waar verdord gras is, waar er een turfonderlaag zit, noem maar op, dat is evident, en toch wordt het nog altijd gedaan. Handhaving is moeilijk. Je kunt moeilijk achter elke wandelaar iemand aansturen om te kijken wat ze doen. Je kunt ook niet in de natuur gaan kijken of het die dag goed of niet goed is geweest.

Ik kom terug op die maatregelen. Zijn ze afdoend, en bent u bereid om ook daar bijkomende maatregelen te treffen, welke dat ook mogen zijn, om bijvoorbeeld branden te voorkomen? Want brand is toch de grootste verstoorder van de natuur. Ik dank u.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik wil toevoegen dat ik het principe steun van de maatregelen die u neemt. Ik vraag mij alleen in die hele praktijk af hoe mensen het onderscheid maken tussen een open, landelijk gebied dat wel of niet onderhevig is aan een toegangsregeling. Want niet ieder bos, niet ieder groengebied valt onder die toegangsregeling. Wat dat betreft is handhaving of sensibilisering langs de ene kant een punt waar aandacht aan moet worden besteed. Maar langs de andere kant hoop ik dan dat dat niet gebeurt op een manier waarbij hetgeen we in Vlaanderen aan open ruimte hebben, ook nog eens het voorwerp wordt van een bos aan verkeersborden, net zoals onze straten en steden. Waar mag je stappen, waar mag je wandelen, waar mag je roken, waar mag je kampeervuur aansteken, waar mag je een salto maken, waar mag je een putje graven? Het wordt op den duur wel moeilijk om door de bomen het bos nog te zien. Ik maak er een karikatuur van, maar u begrijpt wat ik bedoel. Als je wilt dat mensen het weten, dan moet er toch een niet al te ingrijpende en niet al te gruwelijk uitzijnde manier worden gevonden om dat ook te tonen, denk ik. Ik wil die bedenking toch even meegeven.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Tobback, inderdaad, we gaan zeker in het begin enorm moeten inzetten op informeren en sensibiliseren. Ik denk dat dat van belang is, zeker als de maatregel nog maar pas in werking is. Mensen zullen dat misschien ook niet altijd genoeg weten. Maar ik denk wel dat, als het goed is ingeburgerd, dat ook een gewoonte is die we ons eigen kunnen maken.

We gaan sowieso de boswachters maar ook de natuurinspecteurs vragen om de eerste periode vooral in te zetten op informeren en sensibiliseren, en de mensen ook actief aan te spreken in de natuurgebieden. Maar als men hardleers is kunnen we natuurlijk niet anders dan ook overgaan tot handhaven.

Samen met het ANB zijn we ook onze richtlijnen natuurbeheer aan het bijsturen om ze klimaatproof te maken. Daarbij houden we ook rekening met een verhoogd brandgevaar. Daar passen we dus ons bosbeheer en de bosaanplant ook op aan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het bouwen in overstromingsgevoelig gebied en de discussie over het vergoedingsbeleid – 4399 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): We hadden een natte zomer dit jaar. Minister Demir, u hebt nogmaals duidelijk gemaakt dat bouwen in overstromingsgebied een probleem is dat dringend aangepakt moet worden. U nam een duidelijke positie in het dossier in: bouwen in overstromingsgevoelig gebied kan niet meer. U riep lokale besturen op niet langer bouwvergunningen af te leveren in gebieden waarvan duidelijk is dat ze gevoelig zijn voor overstromingen. U stelde alle steden en gemeenten gevraagd te hebben om heel goed te kijken waar men nog wil bouwen. Meer zelfs, de Vlaamse Regering zou systematisch in beroep gaan bij vergunningen afgeleverd door lokale besturen indien de watertoets negatief is.

Minister, u zult ook 1600 hectare grond laten uitdoven. Het gaat dan om gronden in woongebieden, industriegebieden of recreatiegebieden waarover nu nog twijfel bestaat of ze bebouwd kunnen worden of niet, maar die in overstromingsgevoelig gebied liggen. Hiervoor zult u 15 miljoen euro vrijmaken.

Tijdens een uitzending van Terzake op 4 augustus beweerde u in het kader van de discussie omtrent bouwen in overstromingsgevoelig gebied dat mensen wier bouwvergunning geweigerd wordt, geen recht op compensatie hebben. Dat zorgde voor heel wat onzekerheid en onvrede bij eigenaars van bouwgronden. De woordvoerder van minister Demir verduidelijkte later dat wat eventuele compensatie betreft, er een onderscheid gemaakt moet worden tussen een projectontwikkelaar en individuele gezinnen die te goeder trouw op een stuk bouwgrond in overstromingsgebied planden te bouwen.

Minister, u kondigde aan samen te zullen zitten met de lokale besturen in het kader van deze discussie omtrent het afleveren van bouwvergunningen in overstromingsgevoelig gebied. Is dat ondertussen reeds gebeurd? Zo ja, wanneer, en wat was de uitkomst van dit overleg? Welke input ontving u van de lokale besturen inzake een correct vergoedingsbeleid?

Plant u de komende weken en maanden nog verder overleg te plegen met de lokale besturen? Zo ja, wanneer, en wat zal daar besproken worden? Zo niet, waarom niet?

Vindt u het systematisch in beroep gaan bij door lokale besturen afgeleverde vergunningen met een negatieve watertoets een effectieve en efficiënte werkwijze? Zal dit bijvoorbeeld niet leiden tot oeverloos en soms tevergeefs procederen? Is het in dat verband volgens u geen betere optie dat de Vlaamse Regering hier zelf het heft in eigen handen neemt en deze materie decretaal regelt?

Er bestaat ook heel wat discussie over welk bestuursniveau het best geplaatst is om de eventuele compensatie voor eigenaars van niet langer bebouwbare bouwgronden in overstromingsgebied uit te betalen. Wat is uw visie hieromtrent, en is er al berekend wat het geschatte totaalbedrag aan vergoedingen zou kunnen zijn voor niet langer bebouwbare bouwgronden in overstromingsgebied?

Door sommigen wordt gevreesd dat het vergoedingsbeleid – en bij uitbreiding de hele discussie omtrent de zogenaamde bouwshift, de betonstop – zou uitdraaien op een 'jackpot voor projectontwikkelaars'. Welke voorstellen plant u om dit te verhinderen en wanneer mogen we die verwachten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb deze zomer inderdaad heel veel lokale mandatarissen gesproken en ook veel vragen gekregen om bouwen in overstromingsgevoelig gebied verder aan te pakken. Bijna iedereen is het er wel over eens dat we moeten stoppen met bouwen in gebieden die frequent kunnen overstromen. Ook andere risico's van de klimaatverandering willen de lokale besturen aangepakt zien. Ik denk bijvoorbeeld aan de woningen die te maken hebben met verzakkingen door verdroging van de ondergrond.

Mijn administratie is door verschillende dossiers aan het gaan. Heel concreet heeft mijn administratie mij gewezen op een dossier van een jong koppel dat vijf jaar geleden van de stad een vergunning kreeg om te bouwen in een overstromingsgevoelig gebied, in de veronderstelling dat die ene woning er ook nog wel bij kan. Al driemaal is die woning onder water gelopen op vijf jaar tijd. Ik moet u niet vertellen dat dat niet kan.

De steeds extremer wordende weersomstandigheden met hevige regenbuien en de blijvende toename van verharding zorgen ervoor dat de kans op wateroverlast

steeds toeneemt. Het gros van de vergunningen wordt verleend door de gemeenten, en de deputatie in beroep. Zij hebben dus een grote verantwoordelijkheid. Ik heb hen er deze zomer dan ook meermaals op gewezen om de watertoets grondig en correct toe te passen bij elk dossier. Dat is geen vrijblijvend instrument. Ik verwacht grondig afgewogen beslissingen, die rekening houden met de risico's, zoals experten die vandaag kunnen inschatten. Ik verwacht ook dat de regelgeving en de omzendbrieven daaromtrent worden toegepast. Ik heb ook de adviesinstanties in het kader van die watertoets gewezen op het belang van hun advies. En daarbij moeten zij het hele plaatje bekijken. De komende weken en maanden blijf ik ook luisteren naar de voorstellen van de lokale besturen om de problematiek aan te pakken.

Als ik of mijn administratie vaststel dat sommige lokale besturen en provincies de watertoets niet correct toepassen, waardoor we bij de volgende overstroming de schadefactuur voor de volledige samenleving kunnen zien verhogen, vind ik wel dat een beroep volledig terecht is. Zoals u weet, voorziet het decreet Integraal Waterbeleid geen algemene bouwstop of bouwverbod. Elke vergunning dient de watertoets te doorstaan. Een algemeen decretaal bouwverbod invoeren behoort tot de mogelijkheden die ik verder zal onderzoeken in het kader van de bouwshift en het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Zoals u weet is daar een taskforce met verschillende experten mee bezig. Ik verwacht daar in de loop van de komende maanden een eerste verslag van.

We zullen ook bepaalde gebieden herbestemmen via ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's). We zijn hier in Vlaanderen trouwens al mee bezig, net als de lokale besturen. En we zullen ook de watergevoelige openruimtegebieden (WORG's) aanduiden. Daar is ook een budget van bijna 16 miljoen euro voor voorzien om over te gaan tot compensatie.

Wat individuele percelen betreft, is een herbestemming mijns inziens niet aan de orde. Daar speelt de watertoets. En ik hoop dat iedereen daarbij zijn verantwoordelijkheid neemt: de adviesinstanties, vergunningverlenende overheden, maar ook de notarissen, architecten en bouwfirma's. Als je weet dat een bepaald perceel overstromingsgevoelig is, moet je de kopers daarvan op de hoogte brengen. Op die manier kunnen we problemen in de toekomst vermijden. Ook voor het correct op de hoogte brengen van kopers over percelen, zeker in overstromingsgevoelige gebieden, hebben we voor het zomerreces een bindende richtlijn genomen. Die zal onder meer naar notarissen gaan, naar verkopers, enzovoort.

Als een perceel grond van bestemming wijzigt via een RUP, treedt natuurlijk de planschaderegeling in werking, bijvoorbeeld indien woongebied omgezet wordt in bos- of natuurgebied. Eigenaars hebben dan, binnen de decretale voorwaarden, recht op een zekere compensatie. Over hoeveel dit moet zijn in de toekomst, ga ik me niet uitspreken. Ik verwacht van de taskforce Bouwshift een duidelijk zicht te krijgen op de werkelijke kosten van de vergoedingen voor deze problematiek tussen nu en 2040. Zodra dat er is, kunnen we hier in het parlement het instrumentendecreet opnieuw bespreken.

Maar dat is natuurlijk iets anders dan een schadevergoeding geven aan iemand die geen vergunning krijgt voor zijn project. Als iemand een perceel in woongebied heeft en hij krijgt geen vergunning voor bijvoorbeeld 50 appartementen, omdat het te hoog is of te veel verkeer genereert, moet daar dan ook een schadevergoeding betaald worden? Ik denk van niet. Ik zie ook niet waarom. Er bestaat immers niet zoiets als een absoluut bouwrecht om zomaar te bouwen wat en waar je zin in hebt. Dat is net de bedoeling van een vergunningsaanvraag. Die kan soms eens negatief uitdraaien. Die kan negatief zijn vanwege mobiliteit, milieuhinder, of omdat er te veel andere inbreuken zijn. Dat zijn allemaal elementen om een aanvraag op af te toetsen. De watertoets is ook een decretale weigeringsgrond, zo staat

letterlijk in het decreet: een vergunning moet geweigerd worden als ze de watertoets niet doorstaat. Dat is een decreet dat in het parlement is goedgekeurd, dus ik zou ook graag willen dat dat wordt toegepast. Zo niet, vraag ik mij af waarom we regels hebben in dit land.

Als men een gebouw wil optrekken in effectief overstromingsgevoelig gebied, dan is het mijns inziens normaal dat dat geweigerd wordt, overeenkomstig het decreet. En een geweigerde vergunning geeft niet automatisch recht op een vergoeding. Er zijn heel wat gronden in Vlaanderen die al decennia gelegen zijn in overstromingsgevoelig gebied. Misschien net daarom zijn ze gelukkig tot op vandaag ook onbebouwd gebleven. Iemand die daar een vergunning aanvraagt, moet niet verwonderd zijn als men de vergunning achteraf niet krijgt, omdat ze de watertoets niet doorstaat.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u voor uw antwoord, minister.

Kunt u alstublieft nog wat meer toelichting geven over het overleg dat u hebt met de lokale besturen? Wat is uw algemeen gevoel daarbij en wat is eigenlijk de teneur bij die lokale besturen over de watertoets en het al dan niet verlenen van vergunningen? Hebt u daar een goed gevoel over? Hebt u daar vertrouwen in? Als ik u hoor zeggen dat u onderzoekt om het decreetaal te regelen, lijkt dat er toch op te duiden dat u het wel wenselijk zou vinden om dat in eigen handen te nemen.

Ten tweede sprak u over 16 miljoen euro. Hoe is dat precies berekend? Hoe komt u aan die 16 miljoen euro?

En misschien tot slot, heel concreet over het dossier in Ekeren, u wel bekend, dat ook in die Terzake-afl levering zat. Wat is eigenlijk uw visie op dat concrete dossier? Als ik die projectontwikkelaar bezig hoor, dan zegt die eigenlijk: met ons zal het hier beter worden, want wij voorzien een bufferbekken – dat is nu opgenomen in de plannen – van zoveel kubieke meter water; dus als wij hier mogen bouwen, inclusief dat bufferbekken, zullen hier minder of zelfs geen overstromingen zijn. Wat is uw visie daarop? Vindt u dat realistisch?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, we hebben allemaal de overstromingen afgelopen zomer gezien. We weten hoe erg dat is en we mogen van geluk spreken dat Vlaanderen er nog zo goed van afgekomen is, want het had veel erger gekund. We weten dat we in de toekomst de kans lopen dat het veel erger wordt. De vorige Vlaamse Regering heeft een regeling voor watergevoelige openruimtegebieden klaargemaakt om in te voeren. We zijn twee jaar verder en er is geen enkele stap verdergezet om die regeling ook effectief in te voeren.

Mijn vraag is heel concreet, minister. U wacht op het Instrumentendecreet, maar de discussie over die vergoeding zit in het slop, die verloopt heel moeilijk. Jullie zijn er nog lang niet, maar jullie willen die vergoeding opdrijven. Zullen jullie daar effectief op wachten of gaan we die watergevoelige openruimtegebieden onmiddellijk aanduiden, zodanig dat we zeker zijn dat daar niet opnieuw bebouwd wordt? Want wat u nu doet, is de last doorschuiven naar de lokale besturen. Hen wijzen op hun verantwoordelijkheid is op zich goed, maar u zorgt er ook voor dat daar geen compensatie tegenover staat, want u neemt uw eigen verantwoordelijkheid niet. U schuift het allemaal weg, u duwt het allemaal weg. Mijn vraag is dus: wanneer zult u die watergevoelige openruimtegebieden effectief aanduiden? Ons pleidooi is vooral om niet te wachten op dat Instrumentendecreet en om de regels die nu al klaarliggen ter implementatie, ook effectief te implementeren, in plaats van

dossierdje per dossierdje te reageren en uiteindelijk geen structurele oplossing te bieden.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Over het doel denk ik dat iedereen het wel eens is, en de gevolgen van de klimaatverandering die we deze zomer gezien hebben, waren desastreus. Iedereen beseft dus dat men in bepaalde gebieden niet meer zal kunnen bouwen. Als men dan alleen praat over overstromingsgevoelige gebieden, moeten we toch een beetje opletten. De meeste van onze kernen zijn ontstaan rond rivieren. Hoever ga je dus terug in de tijd om een overstromingsgevoelig gebied aan te merken? Of gaan we vanaf nu in Voeren centrum geen enkele bouwvergunning meer afleveren omdat de Voer deze zomer overstroomd is? U zei deze zomer dat u tegen elke vergunning afgeleverd in een overstromingsgevoelig gebied in beroep zult gaan. Ik hoorde vandaag iets meer nuance omdat dat natuurlijk ook niet zo evident is. Aan de watertoets kan ook voldaan worden door bijvoorbeeld beperkingen in de bouwvergunning op te leggen: geen kelder uitgraven, bouwen op palen enzovoort. Dat maakt dat die vergunning wel degelijk correct en binnen de watertoets wordt afgeleverd en niet noodzakelijk een beroep van de Vlaamse overheid vergt, neem ik aan. Misschien kunt u even bevestigen dat u toch selecteert in de beroepen die u aangaat en niet tegen elke vergunning in zo'n gebied in beroep gaat. Want dan zou ik ook wel eens willen weten hoeveel extra geld daartegenover staat.

En hoe denkt u over het onderscheid tussen ontwikkelaars en particulieren in het kader van het non-discriminatiebeginsel, waar we toch wat slechte ervaringen in hebben sinds het zonnepanelendossier? Hoe denkt u dat onderscheid te kunnen maken?

En ten slotte, het voorbeeld van het jonge gezin dat u aanhaalde is natuurlijk heel interessant en het is vooral heel jammer dat men daarmee geconfronteerd wordt. Als u zegt dat het niet is omdat je bouwgrond gekocht hebt, dat je ook een vergunning moet krijgen, dan hadden die mensen dus, laat ons zeggen, 100.000 tot 120.000 euro uitgegeven voor een stuk grond waarop ze nooit hadden mogen bouwen, of toch minstens een beroep van de Vlaamse overheid hadden mogen verwachten zonder dat er een vergunning tegenover stond, want als die vergunning geweigerd wordt, geeft dat natuurlijk geen recht op schadevergoeding. Als dat systematisch gebeurt, mag ik toch hopen dat die mensen daarvoor enige vorm van compensatie krijgen, wat mij betreft de marktwaarde en wat u betreft, mevrouw Schauvliege, liever helemaal niets. Maar het gaat er wel om dat voor mij die mensen, als dat slechte grond is om op te bouwen, minstens gecompenseerd worden en hun toekomst elders kunnen vormgeven. Ik denk dat dat wel noodzakelijk is. Hoe kijkt u in dat concrete geval naar schadevergoedingen of planschadevergoedingen?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Collega's, ik wil mij namens onze fractie ook graag aansluiten bij deze vraag.

Collega Van Rooy heeft vele vragen over dit thema gesteld, vele collega's zijn ook tussengekomen. Het is inderdaad een zeer belangrijk en actueel thema dat veel reacties oproept. Ik wil toch even reageren. Het gaat hier over compensatie van niet toegekende vergunningen. Maar als we de beelden zien die we deze zomer gezien hebben, is de schade die dat met zich meebrengt net wat we willen vermijden. Het standpunt van de minister, dat ze zo duidelijk stelt en waar wij ten volle achter staan, is dat we dat niet meer gaan doen, want dat is je eigen miserie organiseren.

Ik wil het misschien nog kort hebben over het niet toekennen van een vergunning en dan het eisen of afdwingen van een recht op compensatie. Een vergunning is altijd voor een bepaald project met een bepaald bouwprogramma of bepaalde bouwwijze. Die watertoets is eigenlijk een interessant instrument waardoor je kunt zien of dat project dat in overstromingsgevoelig gebied ligt, al dan niet effectief vergunbaar is. Het kan heel goed zijn dat een stuk grond bijvoorbeeld wel bebouwbaar is voor een grondgebonden woning zonder kelder en met nog veel onverharde oppervlakte waar het water kan infiltreren, maar niet voor een groot project met ondergrondse parkeergarages en dergelijke meer. Dus daar speelt de compensatie dan niet, want de bestemming van de grond is niet gewijzigd. Er kan een bouwvergunning afgeleverd worden, maar wel een die voldoet aan de bepalingen van de watertoets.

Minister, ik had eigenlijk dit als bijkomende vraag. U had ooit eens aangekondigd dat we die kaarten misschien eens moeten herzien of duidelijker maken: effectief overstromingsgevoelig, frequent overstromingsgevoelig, mogelijk overstromingsgevoelig. Hoever staat het eigenlijk met uw plannen daarrond?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit mij graag aan bij de vraagstelling. Minister, ik heb u ook net voor de zomer, nog voor we geconfronteerd werden met de afschuwelijke beelden die we deze zomer gezien hebben en ook met de problemen in Vlaanderen, de vraag gesteld wat de stand van zaken was rond de signaalgebieden en de keuzes en mogelijkheden die Vlaanderen zelf heeft om een aantal harde bestemmingen die in overstromingsgevoelig gebied liggen, in één keer een oplossing aan te bieden en duidelijk te stellen naar het lokale bestuur dat die gebieden ook niet bebouwbaar zouden zijn in de toekomst, of onder welke voorwaarden. U geeft ook aan dat u ook met de bouwshift zit, dat u ook rond de beleidskaders initiatieven wilt nemen en dat u wacht op de taskforce die de komende maanden een eerste tussentijds rapport zou brengen. Anderzijds meende ik voor de zomer begrepen te hebben dat er in november een definitief rapport zou liggen. Kunt u daar iets concreter rond zijn, rond die timing? Want ik denk dat het goed zou zijn dat we daar vooruit mee kunnen.

Voor alle duidelijkheid, collega's die daaraan zouden twijfelen, ik denk dat niemand discussieert over de doelstelling, maar wel de wijze waarop we naar een aantal dingen toe werken. Ik denk zeker dat het instrument signaalgebieden ook een belangrijk gegeven is om op in te zetten.

Er is een tweede punt wat uw antwoord betreft waarover ik graag wat duidelijkheid zou hebben. U sprak over individuele herbestemmingen. Dat is niet de bedoeling, meende ik begrepen te hebben, tenzij ik u verkeerd begrepen heb. Maar u gaf, denk ik, aan dat individuele herbestemmingen niet de bedoeling zouden zijn. Maar dan stel ik mij omgekeerd wel de volgende vraag. U zegt dat de watertoets geldt. Het klopt natuurlijk bij de beoordeling van de vergunning dat de watertoets het instrument is om te oordelen of een grond waterziek of niet waterziek is en al dan niet bebouwd kan worden. Maar dan stellen dat we geen individuele herbestemmingen gaan doen, daar leid ik precies uit af dat u ook niet de mogelijkheid voorziet tot eventuele compensaties. Ik zeg niet dat die bouwgrond bebouwbaar moet zijn voor een appartement, maar het is wel bouwgrond, ofwel niet meer bebouwbare grond. Begrijp ik dat goed of ziet u daar nog andere mogelijkheden, als u niet via een herbestemming werkt en met andere woorden de planschade niet van toepassing zou worden, om die eigenaars toch te compenseren? Mij lijkt het wel dat die ook recht hebben op een correcte schadevergoeding, zijnde inderdaad de marktwaarde van hun grond die weggenomen wordt.

Ten derde heb ik heel concreet een vraag wat betreft de watertoetskaarten en de toepassing van kaarten. U stelt heel terecht bij het begin van uw antwoord dat de toetsing de watertoets is. Ik denk dat dat hier al jaren duidelijk en scherp gesteld

wordt. Onze administraties leveren daar ook de nodige adviezen voor. Zowel vanuit de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), maar eveneens vanuit andere waterloopbeheerders levert men op een zeer goede en correcte manier adviezen aan om daarmee aan de slag te gaan, zodat lokale besturen gewezen worden op wat het effect is van de watertoets of van het water op dat specifieke gebied of perceel. Nu heb ik moeten vaststellen, minister, bij de beroepen die u deze zomer hebt ingesteld, dat er lokale besturen zijn die zich ook volledig baseren op de adviezen die zij aangeleverd kregen, onder andere van de Vlaamse overheid, onder andere van de VMM, die zich gebaseerd hebben op de watertoetskaarten, die positief waren, en waar het bestuur ook een vergunning afgeleverd heeft, maar waar de leidend ambtenaar in beroep is gegaan. Als ik dan diepgaander kijk, moet ik vaststellen dat dat dan onder andere op basis van de pluviale overstromingskaart is. Het is natuurlijk ongelooflijk belangrijk dat lokale besturen precies weten op welk materiaal zij zich kunnen baseren en, als er adviezen worden afgeleverd, dat zij ook kunnen rekenen op die adviezen. Ik was echt een beetje verbaasd om te moeten vaststellen dat, als Vlaanderen op alle vlakken positief is en een bestuur dat volgt, er dan door de leidend ambtenaar toch in beroep gegaan wordt. Minister, welke kaarten zijn het nu waarmee men rekening moet houden? Vanwaar komen ineens die pluviale overstromingskaarten? Op welke manier is er gecommuniceerd naar lokale besturen, naar waterloopbeheerders, dat zij effectief rekening moeten houden met die kaarten? Of welk gewicht heeft dat? Moet daar ergens een decretale beslissing zijn, moet daar ergens een regeringsbeslissing zijn om te weten op basis van welke kaarten men moet beslissen? Dat heeft natuurlijk wel zware gevolgen. Graag had ik daar meer duidelijkheid over.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dit zijn allemaal terechte vragen over het grondwater en het waterbeleid en de wateroverlast. Maar u had het daarstraks ook even over het Instrumentendecreet; ook de collega had het over het Instrumentendecreet. We zitten daar al een hele tijd op te wachten. Ik wil het onderwerp misschien iets uitbreiden naar natuurgebieden. Dit is al zo moeilijk, hoe gaat u dat dan aanpakken om het Instrumentendecreet ook volledig voor te leggen aan ons? U hebt bijvoorbeeld in Maasmechelen een industrieterrein zo omschreven dat dit een uitdovingsbeleid is. Dat wil zeggen dat die bedrijven daar op termijn weg moeten. Dat ligt ook naast het Nationaal Park. Maar als we iets verder gaan, komt u in de gemeente van uw collega-minister Peeters. Daar liggen twee grote wijken, Klein Homo en Groot Homo – sorry, zo heten ze nu eenmaal. Dat zijn honderden gebouwen die daar destijds neergezet zijn voor, laat het mij maar omschrijven als grootgeldgewin. Gaat u er dan in dat Instrumentendecreet voor zorgen dat er bijvoorbeeld daar ook een uitdovingsbeleid is of niet? Hoe gaat u daar dan mee om? Als u ons dat Instrumentendecreet voorlegt – we hebben het al een paar keer voorgelegd gekregen, maar het is elke keer ingetrokken –, wanneer gaan we het dan krijgen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u voor de vele vragen.

Collega Pieters, ik ga niet in op de terreinen waar u naar verwees. Sta mij toe dat ik niet elk lokaal dossier heel goed ken. Het zou ook raar zijn mocht dat het geval zijn.

Collega Rombouts, en alle collega's, al jaren staat inderdaad in de codex dat de vergunning geweigerd moet worden als het project de watertoets niet doorstaat. Daar is nooit een compensatie voor geweest. Dat staat ook niet in het decreet. Als jullie nu allemaal vinden dat daar een compensatie tegenover moet staan, dan moeten we het decreet gewoon gaan wijzigen. Dat staat daar dus niet in. Ik wil het gewoon duidelijk stellen. Ik zeg niet dat u dat hebt gezegd, maar ik lees gewoon voor wat er in het

decreet staat. Daar wordt geen melding gemaakt van compensatie, net zoals er geen compensatie is voor iemand die geen vergunning krijgt voor een appartement of voor een stal of voor een functiewijziging in de open ruimte. Het klopt wel – en daar heeft collega Rombouts gelijk in – dat de adviesinstanties het best met één stem moeten spreken.

De kaarten die nu bestaan, zijn achterhaald en zullen binnenkort worden aangepast. Hiervoor is een ministerieel besluit nodig. Daar werken we ook aan. Die kaarten worden aangepast en er wordt intussen ook gewerkt aan alle adviesinstanties om te zeggen welke de kaarten zijn waar we op gaan werken, en ook de nieuwe inzichten. De risicozones zijn gekend, maar de kansen op overstromingen zijn wel toegenomen, overstromingen hoog of laag. Ik stel wel vast dat de adviesinstanties nog te veel op eilandjes werken en een advies geven op slechts één deelaspect, bijvoorbeeld grondwater of regenwater of oppervlaktewater. Ik heb dus ook aan hen gevraagd om dit meer integraal te doen. Dat kwam ook in het gesprek met de lokale besturen naar voren. Zij gaven zelf ook aan dat het het beste is dat de adviezen op elkaar afgestemd zijn, dat het niet alleen over één bepaald deelaspect gaat, maar dat het wel ruimer wordt bekeken. De gemeenten vragen ook dat we daar duidelijkheid over geven. De gemeenten stellen ook vast – dat zeiden ze ook in hun gesprek – dat ze soms een beetje moedeloos worden omdat ze soms effectief naar een weigering gaan wegens die watertoets, maar dat ze dan zien dat de deputatie toch vergunt. Dat accordeert dus ook niet altijd. Daarom – en dat is een van de grote conclusies – moeten we toch zien dat we goed samenwerken met de adviesinstanties en ook met de lokale besturen.

In het concreet dossier Hoekakker in Ekeren zijn procedures lopende, zoals u weet, collega Van Rooy. Ik ga daar dus op dit moment geen uitspraak over doen in deze commissievergadering. Maar zodra de procedures ten einde zijn, zal ik dit dossier ook wel van dichtbij bekijken en het nodige doen wat gedaan moet worden.

Als we gronden herbestemmen, doen we dat – zoals jullie weten – niet in één keer. Ik heb bijvoorbeeld in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Demervallei al verschillende stukken grond herbestemd en dan zijn er kosten van planschade en wordt dat ook betaald. Dat is een kwestie van dat per herbestemming te doen. Meestal gaat dat dan over grote gebieden.

Wat de schadevergoeding bij herbestemming betreft – dat was de vraag van collega Coenegrachts –: het is niet zo dat je een schadevergoeding moet krijgen als je geen vergunning ontvangt. Ik denk dat we het daarover eens zijn. We weten allemaal dat dat voor watergevoelig openruimtegebied ongeveer 1800 hectaren gronden in overstromingsgebied waren, als ik mij niet vergis. Daar is dan die 16 miljoen euro voor uitgetrokken. Dat is een raming, voor alle duidelijkheid. Ook dat zal nog naar het parlement komen. De afspraak was in de regering dat we eerst het Instrumentendecreet doen en vervolgens onmiddellijk WORG-gebieden aanduiden. Maar dat is nog maar een eerste stap. Het is goed dat de regering daar nu al een bepaald bedrag voor voorziet, voor die eerste 1800 hectaren, maar we gaan daar voort in moeten doen. Als ik mij niet vergis, als we 10.000 hectare gaan moeten bestemmen, is dat nog maal vijf. Dat betekent dat we de komende legislatuur daar wel nog verdere stappen in moeten gaan zetten. Daarom wacht ik ook op de berekeningen van die taskforce. Ik denk dat het goed is dat we dat gedaan hebben. Daar zitten ook allerlei specialisten in, ook mensen van de Nationale Bank. Ik denk dat dat ook goed is in het kader van het Instrumentendecreet. Zodra zij hun werk afgerond hebben – nogmaals, het zal een kwestie zijn van een aantal weken of maanden – zullen we daar ook over beslissen. Als ik mij niet vergis, hebben ze eind september al een eerste deelstudie beloofd. Het gaat dus zowel over de kostprijs als de instrumenten om de bouwshift te realiseren, zodat we ook kunnen plannen richting 2040, namelijk 0 hectare inname. Eind september, dat is dus een kwestie van nog een paar weken voor die eerste deelstudies.

Collega De Coninck heeft ook gevraagd naar de vereenvoudiging in het systeem, waarbij we inderdaad het onderscheid tussen effectief en mogelijk overstromingsgevoelig moeten wegwerken. Dat vereist een decretale aanpassing. Dat is ook nodig en daar zijn we mee bezig. Dat zal ook eerstdaags in het parlement voorgelegd worden. We zijn er dus nog niet, er is nog heel wat werk aan de winkel.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dat volstaat voor mij. Dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de proeftuinen voor waterbesparing en circulair watergebruik – 4436 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) lanceerde onlangs voor de derde keer een oproep voor innovatieve samenwerkingsverbanden die inzetten op waterbesparing en/of circulair watergebruik. Minstens drie private bedrijven moeten hiervoor een samenwerking aangaan. Nieuw in deze editie is dat ook een of meer niet-private partners aan het samenwerkingsverband kunnen deelnemen.

In zestien proeftuinen werken bedrijven al samen aan innovatieve projecten die waterschaarste in periodes van droogte kunnen inperken. Met deze proeftuinen wil men al doende leren over de praktische en technische uitdagingen en oplossingen op het terrein. Op die manier opent men de weg naar andere gelijkaardige projecten die overal in Vlaanderen de droogte te lijf gaan.

Ook mijn eigen gemeente Kinrooi is toonaangevend op het vlak van irrigatieprojecten, mogen we in alle bescheidenheid toch wel stellen. We hebben er inmiddels drie. Het eerste is het inmiddels dertig jaar bestaande unieke irrigatienetwerk dat water oppompt uit de Maasplassen en zo 2500 hectare landbouwgrond kan beregenen via een ondergronds leidingennetwerk, en daarnaast ook het subirrigatieproject van druppelirrigatie in de ondergrond en uiteindelijk ook het project dat hier vandaag besproken wordt rond subirrigatie waarbij gezuiverd afvalwater wordt geïrrigeerd. Er wordt dus hard gewerkt aan tal van blauwe projecten.

Toch zien we dat het wetgevend kader momenteel nog niet aangepast is aan dit soort technieken. Zo is het bijvoorbeeld niet toegelaten om irrigatie uit te voeren met gezuiverd afvalwater.

Minister, zal de wetgeving bijgestuurd worden zodat irrigatie met gezuiverd afvalwater toegelaten wordt, zoals het vandaag al in het buitenland kan? Zo ja, op welke termijn plant u dit te regelen? En indien ja, onder welke voorwaarden zal dat toegelaten worden? Komen er verschillende vereisten voor de kwaliteit van het gezuiverd afvalwater voor verschillende gewassen en voor verschillende irrigatietechnieken, zoals bovengrondse of ondergrondse irrigatie?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Op basis van de actuele wetgeving is het vandaag onmogelijk om gezuiverd effluent aan te bieden voor irrigatie in de landbouw. De aan-

bieder van het effluent moet beschikken over een grondstofverklaring, die aangevraagd kan worden via het loket van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

Vanaf juni 2023 zal het aanbieden van gezuiverd effluent afkomstig van stedelijk afvalwater moeten beantwoorden aan de Europese verordening inzake minimum-eisen voor hergebruik van water. Hierin zijn tal van voorwaarden opgenomen, onder andere over de microbiologische kwaliteit, de opmaak van een risicobeheerplan, een voorafgaandelijke toelating en monitoringverplichtingen.

Op 16 juli keurde de Vlaamse Regering reeds een eerste maal de noodzakelijke aanpassingen aan het decreet Integraal Waterbeleid goed. De aanpassingen liggen nu voor bij de adviesraden. Hierbij zal een apart uitvoeringsbesluit uitgewerkt worden rond de productie, levering en het gebruik van irrigatiewater, inclusief gezuiverd afvalwater van bedrijven. Ik streef meteen ook naar een breder kader zodat het geheel logisch blijft.

Wat betreft de timing voor het uitvoeringsbesluit richten we ons naar de timing voor de inwerkingtreding van de verordening en uiteraard de behandeling van het decreet door het parlement. De Europese verordening bevat strikte eisen over de kwaliteit van teruggewonnen water zodat de gezondheid van mens en dier evenals het milieu beschermd zijn. Vlaanderen zal dus ook binnen dat kader werken. Zo zijn er kwaliteitsklassen op basis van gewascategorie en irrigatiemethode. Men maakt hierbij onder andere ook een onderscheid tussen rauw geconsumeerde voedingsgewassen, verwerkte voedingsgewassen en non-food zoals energiegewassen of diervoeder. Per categorie zijn strikte minimumeisen opgenomen met drempels inzake microbacteriologie en algemene fysicochemie. De verordening houdt ook rekening met verschillende irrigatietechnieken. Hoewel de verordening enkel geldt voor landbouwtoepassingen kan ze zeker ook sturend zijn voor andere irrigatietoepassingen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Dank u wel, minister. Ik onthoud uit uw antwoord dat het zeker in de toekomst mogelijk moet zijn, maar ik kijk natuurlijk met bijzonder veel aandacht naar het proefproject, omdat ik geloof dat er heel wat potentieel in zit. Als we kijken naar het aantal rioolwaterzuiveringsstations in Vlaanderen – laten we zeggen gemiddeld één per gemeente –, liggen er heel wat gronden in de omgeving die op die manier geïrrigeerd kunnen worden. Het is eigenlijk ook ontstaan vanuit een dubbele functie. Dat gebied waar het bij ons gebeurt, had een drainage liggen. In de klimatologische omstandigheden van vandaag en de toekomst hebben we enerzijds droogte, dan heb je water nodig, maar anderzijds hebben we, zeker ook in onze regio, al vaak te kampen gehad met watersnood, en dan kan dat ook het water afvoeren. Dat is dus een dubbele functie. Maar vooral in het kader van droogte denk ik dat het voor de landbouw en de duurzame landbouw in de toekomst in Vlaanderen noodzakelijk is dat we dit soort projecten gaan bekijken om ze toepasbaar te maken, omdat ook steeds meer grote bedrijven die samenwerken met de landbouwsector dat vragen. De grote groenteverwerkende bedrijven in Vlaanderen leggen als het ware als een voorwaarde op dat de akkers goed geïrrigeerd worden om de kwaliteit van die producten te kunnen vrijwaren. Het is wel degelijk iets dat we op heel korte termijn goed moeten volgen en we moeten het kader creëren dat dat een toekomst heeft in Vlaanderen om onze akkers te kunnen beregenen met gezuiverd afvalwater.

Ik heb geen verdere vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank u wel, collega, voor de vraagstelling, en minister, voor het antwoord. Het ging hier natuurlijk over de irrigatie van landbouw. Maar uw antwoord triggerde mij heel eventjes voor misschien een voorstel. Het gaat dan wel over veeteelt, maar het viel mij laatst op dat er bijvoorbeeld voor staldieren geen regenwater of zelfs bijgewerkt regenwater gebruikt mag worden. Wanneer we denken aan het breed aanpakken van het circulair gegeven rond water, is dat misschien ook wel iets om in die richting te gaan kijken, om verder te gaan dan de irrigatie, en om landbouw ook heel erg breed aan te pakken en daarrond te bekijken – dat valt dan onder voedselveiligheid, zoals collega Rombouts zei – wat aangepakt kan worden om bij te passen en wat mogelijk is.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Brouns, het klopt: we zetten dus ook in via de Blue Deal, bijvoorbeeld proeftuinen droogte. Het kan inderdaad wel breed gaan.

Collega Perdaens, vandaag zijn er inderdaad bepalingen die maken dat staldieren geen regenwater mogen krijgen, ook geen gezuiverd. Dat is natuurlijk te gek voor woorden. We willen conform de Blue Deal water ook slim inzetten. Dus de suggestie die u hier geeft, nemen we dan ook zeker mee.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Staf Aerts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de weigering van een vergunning voor het windproject in Mol – 4451 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, deze zomer weigerde u als minister een vergunning te verlenen aan Ecopower, dat in opdracht van het Studiecentrum voor Kernenergie (SCK) in Mol een project van zes windturbines, waarvoor ze een aanvraag hadden gedaan, wil starten. Dit is een project dat al langer meegaat. Zij zijn al langer in onderhandeling met de verschillende overheden om daar werk van te maken.

Concreet werden er voor dit dossier uiteraard ook verschillende adviezen opgevraagd. Die adviezen bleken telkens voorwaardelijk positief, met één uitzondering weliswaar, namelijk van het gemeentebestuur zelf. Het is opvallend dat het gemeentebestuur een negatief advies gaf omdat nog maar in 2016 het gemeentelijk windplan herbevestigd werd en dat dit project en het MER dat daar nadien goedgekeurd uit volgde, gebaseerd zijn op het windplan van 2016, bijzonder recent. Toch wordt hier de kar gekeerd. Alle andere instanties waren positief en op basis daarvan besliste de gewestelijke omgevingsvergunningscommissie (GOVC) om ook een positief advies te geven. Het is opvallend dat in het advies van de GOVC gesteld wordt dat dit goed past in de omgeving en dat het de verdere ontwikkeling van de zone niet in de weg staat, terwijl u net de tegenovergestelde argumenten aanhaalt.

Dit project beantwoordt aan de Europese doelstellingen, aan Vlaamse doelstellingen, aan het provinciaal kader en aan het gemeentelijk kader dat relatief recent, in 2016, bevestigd werd. Nu wordt deze vergunning toch geweigerd. Daarom heb ik volgende vragen.

Minister, kunt u nogmaals toelichten waarom u deze vergunning weigerde? Gebeurt het vaker dat u ingaat tegen adviezen van de eigen administratie en de GOVC? Ik weet dat het uw recht is, maar om zicht te krijgen op de grootteorde, is dat interessant.

Bedrijven hebben nood aan een betrouwbare overheid om een goed investeringsklimaat te hebben. Bent u het met mij eens dat dit wel wat wordt geschonden? Alle adviezen blijken goed. De gemeente zegt eerst dat het een kaderplan heeft, en dat wordt nadien een negatief advies van het gemeentebestuur. Op twee niveaus lijkt het mij logisch dat Ecopower verrast was dat dat de vergunning niet werd gegeven.

SCK, dat het project heeft aangevraagd bij Ecopower, geeft aan om op die plek geen nucleaire centrales of onderzoekscentra te voorzien. Hebt u weet van andere projecten of plannen voor dit gebied?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De omgevingsvergunning voor de bouw en exploitatie van zes nieuwe windturbines werd inderdaad geweigerd aan Ecopower. Ondertussen werd door de aanvrager een beroep tot nietigverklaring ingesteld bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Gelet op deze procedure lijkt het mij dan ook opportuun om hier de discussie over de wettigheid van de beslissing niet te voeren. Het is aan de Raad voor Vergunningsbetwistingen om daar een oordeel over te vellen.

De adviezen van de GOVC zijn niet-bindende adviezen, wat betekent dat de vergunningverlenende overheid hier altijd, weliswaar gemotiveerd, van kan afwijken.

In 74 dossiers volgde ik een gunstig advies van de GOVC niet en weigerde ik de aanvraag, op 619 dossiers waarover ik sinds oktober 2019 tot nu besliste. Dit is ongeveer 12 procent van de dossiers.

In totaal besliste ik al over 68 windturbinedossiers. In 12 dossiers werd het advies van de GOVC niet gevolgd: in 8 dossiers werd de vergunning geweigerd met een gunstig advies van de GOVC en in 4 dossiers werd de vergunning verleend met een ongunstig advies van de GOVC.

Het is vaste rechtspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen dat gemeentelijke windplannen geen bindende instrumenten zijn waarmee rekening moet worden gehouden. Uit het ongunstig advies van het schepencollege blijkt bovendien duidelijk dat de gemeente afstand heeft gedaan van het eerdere windplan.

Rechtszekerheid betekent evenwel ook goed gemotiveerde beslissingen die juridisch robuust zijn en niet meteen worden vernietigd door de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Om deze reden gebeurt bij elk vergunningsdossier een zeer grondige afweging van alle elementen: het aanvraagdossier, de bezwaren, de adviezen en de geldende regelgeving. Als ik mij niet vergis waren er in dit dossier ook 3576 bezwaren. Er wordt met alles rekening gehouden.

Ik begrijp wel dat u misschien de perceptie wilt creëren dat ik niet wil vergunnen of dat ik windturbines weiger tegen het advies van de GOVC in. Uit de cijfers blijkt wel het tegendeel: ieder dossier wordt zorgvuldig afgewogen. Soms betekent dit dat de vergunning toch wordt geweigerd, maar meestal betekent dit dat de vergunning kan worden verleend.

Op dit moment zijn er nog geen concrete plannen. Het lijkt mij opportuun dat de gemeente een toekomstgerichte invulling geeft en werkt aan een nieuwe bestemming voor dit gebied.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik schrap een deel van mijn vragen omdat het dossier momenteel in beroep zit. Het blijft toch wel verwonderlijk. Het gaat over een domein dat voorzien is voor industriële activiteit. Daar passen die windmolens in. De helft van die energie kan daar ter plaatse worden opgewekt. Nu wordt gezegd dat als

we de natuur willen behouden, zoals u eerder aangaf, de bestemming maar moet worden gewijzigd. Maar als het vandaag een juiste bestemming is, dan lijkt het me vreemd om in de toekomst een bestemmingswijziging te gaan vragen om nu een project te kunnen afwijzen. Dat vind ik vreemd. Dat toont nog maar eens aan hoe belangrijk het is om de bestemmingsneutraliteit onder andere voor windenergie te gaan invoeren. Ik vraag me af of daar in de toekomst nog plannen voor zijn.

U verwijst naar de vele bezwaren, en die waren er inderdaad, maar er is een campagne gevoerd die niet geheel gebaseerd was op de realiteit van welke bomen er zijn. Het zou gaan om waardevol natuurgebied, volgens de communicatie waarmee velen zijn opgehitst. Dat bleek helemaal niet het geval te zijn. Dat stond ook in het advies van Natuur en Bos. Het gaat over een bos met mijnbouw. De natuurwaarde is er heel wat minder. Dus past het nog steeds wel binnen dat hele kader.

Kunnen we werk maken van bestemmingsneutraliteit? Hier heeft het gemeentebestuur gehandeld op basis van een soort nimby-gevoel (not in my backyard) naar mijn gevoel. In het Vlaams regeerakkoord staat dat men meer vergunningen van de hogere overheden bij de gemeenten wil leggen. Gaan er dan niet nog meer van dergelijke situaties voorkomen? Vijf jaar geleden, bindend of niet, heeft nagenoeg iedereen van het huidige schepencollege dat windplan, dat kaderplan, bevestigd. Nu, vijf jaar later, nadat Ecopower zich daarop heeft aangepast, draaien zij hun kar. Dat geeft geen zekerheid om dergelijke projecten uit de grond te stampen, want die vragen nu eenmaal wel wat tijd.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik ben niet akkoord met een bestemmingsneutraliteit. U vindt dat misschien wel kunnen, maar ik ben niet voor windturbines in natuurgebieden bijvoorbeeld. Ik vind dat geen goed idee. Dat willen we toch niet. Ik ben dus niet voor een bestemmingsneutraliteit voor windturbines. Wat doet men dan met andere zaken, zoals gascentrales? Gaat men die dan ook naast een nationaal park zetten? Ik ben het daar dus niet mee eens.

Ik wil toch wel duidelijk stellen dat ik wel al 95 turbines vergund heb, goed voor 400 megawatt. Dat is immens veel. Dat is meer dan de doelstelling in het regeerakkoord. Ik houd er ook niet van om welles-nietesspelletjes te spelen over weigeringen vanwege uw politieke agenda of uw lobbywerk voor Ecopower. Ik kijk niet naar wie het dossier aanvraagt maar ik oordeel op basis van de inhoud. Het kan zijn dat ik inderdaad de GOVC niet altijd volg. Ik heb die ook niet gevolgd voor de megastallen bijvoorbeeld. Toen heb ik jullie niet gehoord. Sta mij toe dat ik met alle elementen in een dossier rekening houd, zoals destijds ook bijvoorbeeld met stikstof, hoewel de GOVC vaak positief was. Toen heb ik u niet gehoord. 400 megawatt en 95 turbines vergunnen is heel wat op die twee jaar tijd. Wij blijven investeren in windenergie en in hernieuwbare energie. We zullen daarmee verdergaan. Meestal kan het wel, maar soms kan het niet. Ik verschil daarover met u van mening.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, u beschuldigt mij ervan een perceptie te creëren, en dan zegt u 'bestemmingsneutraliteit in een natuurgebied, wilt u dat dan wel?' Dat is volgens mij ook een perceptie creëren, want dat is helemaal niet wat ik gezegd heb. Het ging hier om industriegebied. Er zijn in de vorige legislatuur voorstellen geweest, vanuit alle partijen, om dat in gang te zetten. Het is jammer dat dat niet wordt afgewerkt.

Bestemmingsneutraliteit voor hernieuwbare energie, mits voorwaarden, lijkt me nog steeds wel een goed idee. Ik wou u niet beschuldigen van politieke spelletjes, en dat heb ik ook niet gedaan, denk ik. Waar ik vooral op wou hameren, en wat

mij heel belangrijk lijkt, is dat dit project al jaar en dag lopende is, en zich telkenmale aanpast aan het kader. En dan lijkt het voor nagenoeg iedereen in dat kader te passen, behalve voor een gemeentebestuur dat van gedacht verandert. Als je dan geen vergunning krijgt, dan geeft dat bijzonder weinig moed om met een volgend project te starten. Nu is er die beroepsprocedure, waardoor het opnieuw twee jaar zal duren. Zo vertragen we onze windenergie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de pijpleiding vanuit de Antwerpse haven naar het Duitse Ruhrgebied – 4452 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ja, terwijl ik naar mijn vraag zoek, alvast hartelijk dank dat ik nog eens aanwezig mag zijn in deze commissie. Minister, u weet dat ik een enorme fan ben van u, ik heb dat trouwens al jaren geleden gezegd. Tegenwoordig hebt u veel fans, maar ik was een fan van het eerste uur. Ik ben dus blij dat we mekaar hier terugzien. Ze hebben mij gezegd dat ik sympathieker moest zijn tegen ministers, dus ik heb – bij dezen – al een streepje afgevinkt.

Maar dit terzijde, laat ons naar mijn vraag gaan. Die is minstens even belangrijk. Ze gaat over de pijpleiding die gepland is van de Antwerpse haven richting het Ruhrgebied. Ik ga niet de hele voorgeschiedenis opnieuw uit de doeken doen. Ik denk dat we, gezien de discussies in dit parlement, en de berichten en reportages die er daarover de voorbije zomer al geweest zijn, allemaal al wel ongeveer weten waar het over gaat.

Er zijn plannen om de Antwerpse haven via een nieuwe pijpleiding te verbinden met het Duitse Ruhrgebied. Er liggen drie potentiële tracés voor ter onderzoek. Op die tracés mogen geen huizen staan. Ook landbouwondernemingen en natuurgebieden op het traject zullen zwaar geïmpacteerd worden.

De vraag is natuurlijk hoe we verdergaan met dit project, en welk traject er uiteindelijk zal worden gekozen. De reden waarom ik dit nu nog eens vraag, is omdat er een startnota is geweest, en dat daar heel veel opmerkingen over zijn binnengekomen. Dat was allemaal voor het reces. Toen werd die publieke consultatieronde gedaan, en werd er een 'scopingnota' opgemaakt. We hebben in de zomer nog heel veel getuigenissen gehoord, ook van een aantal partijen die rechtstreeks betrokken zijn bij het project, heel veel pro's en contra's. Ik wil me niet uitspreken over de grond van de zaak. Ik denk dat dat de discussie te ver zou leiden. Maar ik wil toch wel – zeker in naam van al die inwoners die dicht bij het traject wonen – vragen of er al enige duidelijkheid is over de huidige stand van zaken, en welke richting die scopingnota uitgaat.

Dat is meteen ook mijn eerste vraag: wat is de huidige stand van zaken van het onderzoek en wat zijn de conclusies uit de opmerkingen van de startnota? Er zijn heel veel opmerkingen. Ik denk dat het belangrijk is dat je daar ook feedback op geeft. Alle begrip, mocht het daar nog niet de tijd voor zijn, maar ik denk dat we daar toch ook niet veel langer mee moeten wachten.

Mijn tweede vraag betreft de informatie omtrent de stoffen die mogelijk vervoerd kunnen worden. Ik ben daarop al eens tussengekomen. Dat is nog steeds redelijk onduidelijk. Ook uit de reportages die gemaakt zijn, kwam niet echt naar voren

welk doeleinde die pijpleiding eigenlijk heeft. Het was wel duidelijk dat het belangrijk was voor de industrie, belangrijk voor de petrochemie, voor heel veel sectoren, en dat het ook wel een positieve impact kon hebben op enkele vrachtwagens die van de weg gehaald zouden kunnen worden. Maar welke stoffen, en welk doeleinde precies, dat blijft nog steeds een beetje vaag. Ik vroeg me dus af of er daarover intussen misschien wat meer duidelijkheid is?

Op de infomomenten, die ver voor de zomer gehouden zijn, werd ook meegedeeld dat mensen die eigendom hebben op het traject naar alle waarschijnlijkheid wel zullen worden vergoed, indien er onteigeningen plaatsvinden. Maar het was zeer onduidelijk hoe het zat met mensen die wel geïmpacteerd worden, maar niet rechtstreeks op het traject zitten. Er zijn toch wel heel veel mensen die ervoor vrezen dat ze een serieuze waardevermindering zullen hebben aan hun eigendom. Zij hebben voorlopig geen duidelijkheid of daar ook een vergoeding tegenover staat. Tijdens de infomomenten werd er soms gezegd dat er enkel compensaties waren voor mensen die rechtstreeks op het traject wonen. Op andere infomomenten was de boodschap een beetje anders. Hebt u daarover, met de administratie, wat meer duidelijkheid gekregen?

En ten slotte kom ik tot mijn vierde vraag. Het is misschien de heilige graal momenteel in deze hele discussie, maar de keuze van het traject zal afhangen van een aantal criteria, waarbij het de bedoeling is om zo min mogelijk te onteigenen. Maar er dreigt ook veel waardevol natuurgebied verloren te gaan. Onder andere het tracé dat door mijn eigen streek loopt, gaat door veel waardevol natuurgebied. Dat is natuurlijk jammer als dat in het druk bevolkte Vlaanderen verloren zou gaan. Dat kunt u zelf zeker ook beamen.

Kunt u in deze fase meer duiding geven over welke criteria toegepast zullen worden om bijvoorbeeld de balans tussen waardevol natuurgebied, industrie en woningen van mensen te vrijwaren? Als daar nog geen duidelijkheid over zou zijn – nogmaals, alle begrip daarvoor –, kunnen we dan wel stilaan een traject krijgen van hoe dat de komende maanden en jaren zal lopen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, collega. U hebt daar inderdaad in het verleden ook al vragen over gesteld. Tot op heden was er een startnota. Tijdens de webinars voor het publiek is er aangekondigd dat er tegelijk gewerkt zou worden op drie sporen: de analyse van alle adviezen en inspraakreacties, het optimaliseren van de drie tracés en het grondig beoordelen van de drie tracés.

De optimalisatie van de tracés en het milieuonderzoek zijn gestart en lopen gedeeltelijk parallel. Uit de inspraak zijn heel veel suggesties gekomen voor aanpassingen van de drie voorgestelde tracés, maar geen nieuw vierde tracé. Het is ook te vroeg om een van de drie tracés weg te laten zonder grondig onderzoek.

Het optimaliseren van de tracés is een dubbele oefening. Er wordt nagegaan wat technisch mogelijk is en welke ruimtelijke mogelijkheden er zijn – ik kan helaas niet toveren. Dat vereist dus veel terreinonderzoek. Dat is momenteel gaande. Naarmate het onderzoek vordert, wordt dit meer gedetailleerd. Het onderzoek moet leiden tot tracés met minder impact dan de tracés van de startnota. Ik verwacht de resultaten van dit onderzoek in oktober. Ik wil die resultaten dan grondig bekijken en bespreken in de Vlaamse Regering en vervolgens ook delen met de betrokkenen en de gemeentebesturen.

U weet dat er tientallen adviezen en meer dan vierduizend inspraakreacties zijn ingediend. Dat is heel wat. Het planteam zal op alle elementen daarin een reactie formuleren in een rapport. Ook voor dat rapport is de timing eind oktober. De schriftelijke inspraakreacties bestaan voor een zeer groot deel uit gelijklopende

opmerkingen van heel wat mensen die zich gegroepeerd hebben. Je zou dat petitie's kunnen noemen. In die petitie's wordt dan gefocust op bepaalde knelpunten in de tracés, waar u ook naar verwezen hebt.

Ten slotte, voor ik zal voortgaan met dit dossier wil ik het hebben over de doelstellingen van de leidingstraat. Algemeen hebben we in de startnota gezegd dat er vanuit de sector voor gepleit wordt dat het project voor de leidingstraat belangrijk is en dat dat moet bijdragen aan de klimaatdoelstellingen en in het bijzonder ook aan de reductie van de uitstoot van CO₂. Ik deel die mening wel, maar ik heb wel vastgesteld dat we met de startnota onvoldoende hebben kunnen aantonen dat dat ook het geval is. Dit moet verder verduidelijkt worden voor beide aspecten. Ik heb dan ook aan de sector gevraagd om de vraagstelling, samen met de stoffen die dan vervoerd zullen worden, te verduidelijken. Op dit moment wordt er hard gewerkt binnen het planteam. Ik zou daar graag verduidelijking over willen, zodat we dat toch veel nauwkeuriger weten voor we beginnen met eender wat, dat we dat heel duidelijk stellen. Dan verwacht ik ook wel heldere en transparante antwoorden van de sector. Er is een rondetafel gepland. We gaan daar in gesprek, zowel met de sector, maar ook met experts: onafhankelijke deskundigen en specialisten. Ook hier verwacht ik het resultaat in oktober. Dat resultaat zal dan ook de basis vormen voor eventuele aangepaste plandoelstellingen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw zeer interessante antwoord. Nogmaals, alle begrip dat het tijd vraagt om alle reacties en externe adviezen te verwerken.

Wat me in uw antwoord wel opviel – en verbeter mij als ik het fout heb –, is dat ik een soort argwaan opmerk over de impact van de pijpleiding op zich en over het feit of alle positieve effecten die zijn voorgesteld bij de bespreking aan de bewoners wel kunnen worden gehaald. U haalde er een aantal aan: de daling van CO₂, de positieve impact op het milieu. Als ik het goed heb gehoord, bent u er nog niet helemaal van overtuigd dat al die zaken zullen worden verwezenlijkt en wilt u een verdere verduidelijking vooraleer een definitieve beslissing te nemen. U knikt 'ja' en ik denk dat het een goede zaak is dat u dit verder onderzoekt, zoals we dat van u gewoon zijn.

Minister, er zijn drie tracés en er komt geen vierde bij. Bestaat de mogelijkheid nog altijd dat er geen tracé komt of is die piste ook helemaal uitgesloten? Als ik hoor dat er een aantal bedenkingen zijn over de positieve impact, dan lijkt het mij dat we in de uiteindelijke nota, die we eind oktober of begin november in de commissie zullen bespreken, de mogelijkheid moeten openlaten om het tracé niet uit te voeren. Het is een vraag, maar ik kijk uit naar uw antwoord. Ik ben alvast blij dat u dit verder grondig onderzoekt, dat is een goede zaak.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Voorzitter, ik kan mijn lidkaart van de fanclub niet bovenhalen want ik heb ze niet bij. Ik hoop desondanks dat ik mag aansluiten. *(Gelach)*

Minister, ik deel uw bedenkingen bij het nut en vooral bij het soort van transport waarvoor deze pijpleiding zou moeten dienen. Ik heb er tot nu toe twee concrete punten uitgehaald. Het ene is transport van propaan naar de Antwerpse haven, wat niets bijdraagt aan milieuvriendelijkheid of klimaatdoelstellingen. Het tweede was een potentieel gebruik van die leidingstraat door een eventuele gascentrale in Dilsen-Stokkem – dat is geen geheim – voor ofwel de aanvoer van waterstof, het liefst groene waterstof, ofwel carbon capture, dus het wegleiden van de gecapteerde CO₂. Aangezien u zelf die centrale van het bord hebt geveegd, neem ik aan

dat de enige klimaatvriendelijke doelstelling van die leidingstraat daarmee intussen ook verdwenen is en met andere woorden dus ook de case vanuit het beleid voor het überhaupt aanleggen van die leidingstraat. We vallen nu terug op alleen maar een pijpleiding voor propaan naar de Antwerpse chemie. Met alle sympathie, maar ik zie de meerwaarde niet in ten opzichte van de last die die leidingstraat veroorzaakt.

Minister, zie ik dat juist? Moet ik vanuit dat oogpunt vaststellen dat er inderdaad geen enkele milieuvriendelijke businesscase meer is voor die leidingstraat? Zou u dat dan niet beter ineens duidelijk zeggen?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wil kort repliceren op wat collega Tobback zegt. De leidingstraat is niet alleen goed, of zou goed geweest zijn, voor de centrale in Dilsen-Stokkem maar ook voor Tessenderlo Chemie.

Ik zou de link willen leggen van de leidingstraat, die voor u van belang is, naar minister Peeters. De communicatie zou eigenlijk moeten worden uitgebreid met het gebruik van de binnenvaart, het proberen op te zetten van de IJzeren Rijn – het treinvervoer –, en het driebaansvak voor de autobaan richting Maasmechelen. Het zijn vier systemen om Limburg op economisch vlak vooruit te helpen, want men kan Limburg beschouwen als achterhaven van Antwerpen.

Met de wateroverlast van de Maas is de leidingstraat door de Maas bloot komen te liggen. Ik voorzie toch enige professionalisering. Ik heb gelezen dat de firma die de leidingen die er nu al liggen, onderhoudt, de leidingen niet alleen meer in de Maas zal leggen, maar ze eronder zal leggen. Het gaat over een van de twee kruispunten van de leidingen en de Maas. We moeten ook een zo optimaal mogelijke keuze maken van waar de leidingen komen te liggen. Ik heb de indruk dat u dat toch nastreeft. Het moet ook goed zijn voor de industrie. Waar de leidingen liggen, moet ook industrie kunnen komen. Waar de industrie is, moeten ook de leidingen komen. Het moet allemaal in combinatie kunnen gebeuren.

Ik zie dat één route langs de autobaan ligt. Ik vraag me af waarom zij niet langs het kanaal ligt.

Minister Zuhal Demir: Het zit al vol. Het zit vol leidingen onder het kanaal.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik weet niet of ze er nog langs kunnen worden gelegd, want daar is ook de zware industrie. Het Albertkanaal ligt ook voor een deel langs de autostrade richting Duitsland. Het is belangrijk om de zaken te combineren.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Collega, ik dank u voor uw vraag, want ik denk dat ieder met enige nieuwsgierigheid en zenuwachtigheid naar dit project kijkt. Er zijn massaal – echt wel massaal – reacties binnengekomen. Als we spreken over projecten met draagvlak, dan is dit er toch wel een waar heel grote vraagtekens bij kunnen worden geplaatst als u spreekt over het woord 'draagvlak'.

Minister, ik ben blij met uw opmerking. U gaf in het begin aan dat u ging kijken welke opmerkingen er zouden zijn en dat de impact alleszins minder zou moeten zijn dan die van de voorgestelde trajecten. Dat baart mij wat zorgen want het is natuurlijk heel gemakkelijk om een project in de markt te zetten dat iedereen van zijn stoel blaast en waarvan iedereen zegt dat het niet haalbaar is, om vervolgens het project in te krimpen en te zeggen dat we met de helft van de leidingen of met één leiding misschien ook wel toekomen. Intussen wordt het landschap wel doorkruist. Ik hoop

dus dat dit niet de tactiek is die wordt toegepast want dat zou ik erg betreuren en het zou alleszins niet getuigen van goed bestuur.

Minister, ik ben dan optimistischer over uw antwoord waarin u spreekt over – en dat was de vraag die op mijn blad stond geschreven na uw eerste antwoord – ‘de fundamentele vraag naar de noodzaak van deze leidingen’. Dat is toch wel de eerste vraag die wij ons moeten stellen. Uit de vele reacties die ik heb gekregen en gehoord, blijkt dat dat ook de eerste vraag is die op ieders tong ligt. Op elke informatievergadering worden heel grote vraagtekens geplaatst bij de antwoorden of niet-antwoorden op die fundamentele vraag.

Minister, ik hoop – en ik wil het ook aanmoedigen – dat dit de hamvraag van de regering is. Wat is de fundamentele noodzaak en is het ook de enige en beste manier om een vooropgestelde doelstelling te bereiken, rekening houdend met ons Vlaamse land zoals we dat vandaag kennen?

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Ik wil me graag aansluiten bij de vorige sprekers voor de interessante vraag maar ook voor wat de fundamentele vraag betreft. Net zoals de heer Tobback zegt: is dit nog wel het project van de toekomst, zeker als we weten dat het ook nog gaat over de productie van plastics met aan het begin van de keten schaliegas dat we moeten gebruiken om dat te realiseren?

Die fundamentele vraag is zeer belangrijk, maar ik denk dat we dit concrete project moeten loslaten en op een hoger niveau moeten nadenken. Hoe zullen we tegen 2050 de klimaatneutrale industrie bereiken? De vraag is dan wat we daarvoor nodig zullen hebben en waar we leidingen nodig zullen hebben, in plaats van nu voor een lock-in te zorgen op basis van het huidige landschap. Ik denk dat we daar meer op moeten inzetten. Ik vroeg me af of er initiatieven zijn om met alle belanghebbenden hierover na te denken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's. In de inspraakreacties werden heel wat vragen gesteld over de doelstelling. Ik herhaal dat ik het met jullie eens ben dat gegarandeerd moet worden dat de leidingstraat past in de ambitie om een klimaatneutraal beleid te voeren.

Moeten we dat plan concreter uitwerken? We moeten in beeld brengen over welke en hoeveel leidingen en over welke en hoeveel stoffen het precies gaat. Daarop verwacht ik tegen oktober een heel duidelijk antwoord, zodat we goed weten, als we aan de werken beginnen, dat het project ook in te passen is in een duurzaam energiebeleid. Want er is inderdaad heel wat weerstand op het terrein. Ik heb dat opgevangen via verschillende kanalen. Er zijn ook grote bezorgdheden. Die zijn er overigens ook bij het Ventilus-project. Als je alsnog met een project wilt doorgaan, dan vind ik ook wel dat je dat moet kunnen uitleggen. Daarom heb ik aan het planteam gevraagd om de experts en de sector samen te brengen. We moeten antwoorden hebben. We moeten in beeld kunnen brengen waarover het gaat, welke stoffen men wil vervoeren, welke leidingen, hoeveel leidingen ... Want nu is het tracé redelijk breed. Is dat wel helemaal nodig? Dat zijn allemaal zaken die ook in die inspraakreacties naar boven kwamen. Daar moeten we een antwoord op krijgen. Ik verwacht dan ook van de sector, die zelf vragende partij is voor dit project, dat men heel concreet en zeer nauwkeurig op al die vragen kan antwoorden. Het project moet natuurlijk ook passen in een duurzaam energiebeleid. Alle elementen van het bijkomend onderzoek zal ik dan voorleggen aan de Vlaamse Regering. We zullen die beslissing natuurlijk collectief nemen.

Collega Tobback, inderdaad, zoals gezegd organiseren wij een rondetafel met heel wat deskundigen, ook met externe experts, zoals professor Edwin van Hassel, die

gespecialiseerd is in transport, professor Michael Dooms van de VUB en professor Frank Witlox, die zich bezighoudt met geologie. Er zitten dus heel wat experts in. Ik ben uiteraard zelf geen expert in het aanleggen van een leidingstraat. Bij het onderzoek van de tracés worden ook de technische mogelijkheden bekeken, zoals onderdoorboring. Er wordt ook een oefening op het terrein uitgevoerd over verschillende mogelijke tracés, over de technische mogelijkheden en de maximale bundeling van bestaande infrastructuur. Het Albertkanaal zit al vol. Ook naast de autosnelwegen ligt er al heel wat infrastructuur. De vraag is of we dit nog allemaal nodig zullen hebben en of we daar geen deel van kunnen gebruiken. Dat zijn dus allemaal vragen waarop we vanuit de industrie een heel duidelijk antwoord moeten krijgen. Daarom kan ik nog niet vooruitlopen op alle andere vragen, eerst moeten we een antwoord krijgen op de doelstelling zelf, op wat we hier eigenlijk mee willen bereiken. Pas dan kun je met zo'n groot project aan de slag gaan. Daarop verwacht ik dus een heel duidelijk antwoord van de industrie over welke en hoeveel stoffen het concreet gaat en over de randvoorwaarden om dit project in te passen in een duurzaam klimaat- en energiebeleid.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik denk dat niet alleen collega Tobback nu lid wil worden van uw fanclub, maar dat u er na deze uitspraak nog meer fans bij zult krijgen die dezelfde bezorgdheden, die u nu zonet geuit hebt, al maanden hebben. Wat u nu gezegd hebt, is absoluut correct. Dat is ook wat ik en andere collega's in vorige commissievergaderingen zeiden: we moeten eerst duidelijkheid hebben over waarover het gaat, welke stoffen er juist vervoerd moeten worden via die pijpleiding en wat de impact daarvan is op de dingen die voor ogen moeten worden gehouden, zoals de CO₂-uitstoot, transport, leefmilieu et cetera. Als die balans niet duidelijk positief is – of zelfs duidelijk negatief – dan is het logisch dat we daar het een en ander over in vraag stellen. Ik ben dus zeer blij dat u daar duidelijke antwoorden op wilt.

Ik hoor van u dat die antwoorden er op dit moment nog niet zijn. Er rest natuurlijk nog wat tijd tot eind oktober, maar ik denk dat het dan toch aan de bevoegde actoren is om daar snel duidelijkheid over te geven. Ik begrijp dat u eerst een en ander moet bestuderen vooraleer u daarmee naar buiten treedt. Behoedzaamheid is een goede deugd. Maar ik zou u toch willen vragen om, zodra die input en resultaten bekend zijn, die zo snel mogelijk te delen met ons maar ook met alle mensen, natuurliefhebbers, liefhebbers van open gebied, landbouwondernemingen et cetera die mogelijk geïmpacteerd zullen worden door een van de drie tracés.

Ten slotte vind ik het zeer goed dat u mogelijke alternatieven onderzoekt. Ze zijn ook al een paar keer aan bod gekomen in deze commissie. Ik denk dat daar met een open blik naar gekeken moet worden, want als we de keuze hebben tussen bijvoorbeeld heel veel open natuurgebied aansnijden – zeg maar opofferen – en technologische oplossingen die dat niet vereisen, dan is het logisch dat we daar eerst grondig onderzoek naar uitvoeren vooraleer een keuze te maken.

Samengevat: heel erg bedankt voor uw antwoord. Ik ben er heel tevreden mee. Ik kijk uit naar de finale resultaten van eind oktober/begin november.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vraag van het Zeeuwse provinciebestuur tot vernietiging van de omgevingsvergunning voor 3M in Zwijndrecht – 4464 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): De provincie Antwerpen bleek vorig jaar zonder gedegen onderzoek naar milieueffecten en zonder de Nederlandse autoriteiten op de hoogte te stellen een eeuwigdurende omgevingsvergunning aan het bedrijf 3M te hebben verleend. Gelet op de grote Vlaams-Nederlandse aandacht voor grensoverschrijdende infrastructuurprojecten, is het niet te begrijpen waarom projecten met grensoverschrijdende effecten door Vlaanderen op zo'n manier worden behandeld.

De Nederlandse provincie Zeeland stelt Vlaanderen nu een ultimatum. Als de Vlaamse overheid niet uiterlijk deze maand actie onderneemt tegen de vervuiling van de Westerschelde, stapt het provinciebestuur naar de Belgische rechter om de omgevingsvergunning van 3M in Zwijndrecht te laten vernietigen.

Advocate en docent omgevingsrecht Isabelle Larmuseau zegt dat dit geen alleenstaand geval is. Volgens haar deugen veel vergunningen die in Vlaanderen zijn verleend niet, bijvoorbeeld omdat grensoverschrijdende effecten niet zijn onderzocht of omdat Nederland niet werd geïnformeerd. Nederland zou volgens haar met een beroep op de Belgische Grondwet bij wijze van spreken de hele Antwerpse haven plat kunnen leggen.

Nederland en Vlaanderen hebben aanvullende afspraken gemaakt rond milieueffectrapportages. Overheden aan beide zijden van de grens informeren elkaar als er sprake is van grensoverschrijdende effecten. Dat geldt in elk geval als binnen 5 kilometer van de grens een milieueffectrapport wordt uitgevoerd. Als belangrijke effecten buiten die zone verwacht worden, doen ze dat ook, is de afspraak.

Mijn vragen aan u, minister, zijn de volgende.

Wat is uw reactie op het ultimatum van het provinciebestuur van Zeeuws-Vlaanderen? Zult u ingaan op hun eis om de omgevingsvergunning van 3M te vernietigen?

Nederland benadrukt het belang van een grensoverschrijdende afstemming en is bezorgd over grensoverschrijdende vuilvrachten. Dat antwoordde u in juni op mijn vraag over de waterkwaliteit van de Schelde. Toch stelde u dat Nederland tevreden is over de huidige samenwerking. Gezien de reactie van Zeeuws-Vlaanderen, denkt u aan een herziening van de afspraken met Nederland? Hebt u hierover al overleg gehad met de Nederlandse overheden? Wat zijn de resultaten van dat overleg?

In juni zei u structureel samen te werken aan grensoverschrijdende problemen vanuit de internationale riviercommissies van de Schelde en de Maas. Werden er nieuwe maatregelen afgesproken? Zo ja, welke zijn dat dan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik ontving tot vandaag enkel het verzoek van de provincie Zeeland om ook met hen rechtstreeks alle informatie te delen over de lozingen van PFAS door 3M in Zwijndrecht. Uit persberichten begrijp ik dat de meerderheidspartijen van de provincie Zeeland hebben gesteld dat zij een verzoek tot vernietiging van de omgevingsvergunning van 3M zullen overwegen indien hun vraag om informatiedeling niet wordt beantwoord. Ik begrijp zeker de bezorgdheid van de inwoners van de provincie Zeeland en ik zal dan ook aan deze vraag tegemoetkomen zodat de inwoners correct geïnformeerd kunnen worden.

Belangrijk om te weten is ook dat de provincie Zeeland bij de omgevingsvergunningsprocedure van 3M in 2018 uitgenodigd werd om advies te verlenen, maar nagelaten heeft om dat te doen.

Zoals ik in juni aangaf, is er momenteel al een structureel overleg tussen Vlaanderen en Nederland in het kader van de Internationale Scheldecommissie. Ik ben natuurlijk bereid om te bespreken hoe we onderling nog beter informatie kunnen uitwisselen. Er zijn momenteel al diverse overlegmomenten gepland tussen Vlaanderen en Nederland over de PFAS-problematiek. Volgende week heb ik een ontmoeting met de verantwoordelijke gedeputeerde van Zeeland.

Consultatie van Nederland gebeurt ook steeds wanneer tijdens de Vlaamse project-MER-procedure (milieueffectrapport) blijkt dat grensoverschrijdende impact op Nederlands grondgebied mogelijk is. Dit is zo geregeld.

In 2020 werd besloten tot het actualiseren van het afsprakenkader voor informatie-uitwisseling en consultatie dat toepasselijk is wanneer een project wordt geïnitieerd in Vlaanderen of Nederland waarvoor een MER wordt opgesteld en dat aanzienlijke milieueffecten kan veroorzaken aan de andere kant van de grens. De besprekingen hierover met Nederland zijn dus gaande.

Wat de Scheldecommissie betreft, wil ik benadrukken dat de Nederlandse delegatie aangeeft dat de samenwerking en informatie-uitwisseling met Vlaanderen goed verloopt. Tot op heden werden er vanuit de Nederlandse delegatie geen nieuwe maatregelen gevraagd. Wel is afgesproken dat we elkaar op de hoogte blijven houden van recente ontwikkelingen in de PFAS-kwestie. Hierover vindt trouwens deze week nog een overleg plaats tussen mijn administratie en de Nederlandse collega's.

Wat de Maascommissie betreft, werden op het overleg van 25 juni afspraken gemaakt over inventarisatie en informatie-uitwisseling met betrekking tot de problematiek.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Intussen lezen we dat 43 burgers aangifte hebben gedaan tegen de PFAS-vervuiling, zowel in Nederland als in België. Die aangifte is gericht aan 3M maar ook aan instanties die hier hadden moeten handhaven. Ze zeggen dat 3M niet de enige vervuiler is, het gaat over meerdere bedrijven in de haven van Antwerpen. Hebt u weet van die aangifte tegen de handhavende instanties? Wat houdt die juist in?

In een Nederlands artikel lees ik ook dat er gedreigd wordt met het leggen van een hypotheek op de ontpoldering van de Hedwigepolder. Hebt u daarover signalen ontvangen? Wat is uw reactie daarop?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik moet u die antwoorden schuldig blijven. Ik heb op dit moment geen signalen ontvangen. Als die nog komen, dan zal ik die aan u overmaken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik wil er u toch nog even attent op maken dat die hele toestand rond 3M zeer erg is. We zien ook dat er zeer veel structurele problemen zijn inzake kennisoverdracht tussen de verschillende administraties, dat er een personeelstekort is enzovoort. Nu komt daar blijkbaar nog een grensconflict bij, dat ernstige gevolgen kan hebben voor de haven van Antwerpen. Dat heeft heel veel te maken met de manier waarop wij omgevingsvergunningen verlenen en hoe we die individueel beschouwen.

Ik denk dus dat de tijd rijp is om na te denken over het concept 'milieugebruiksruimte' en om dat te bekijken in een globale context in de plaats van bedrijf per

bedrijf. Ik roep dan ook op om met dat concept aan de slag te gaan, want we hebben al een stikstofarrest, geïnspireerd door Nederland wegens het feit dat het stikstofbad vol is. We zitten niet te wachten op een tweede grote case waardoor we totaal geen ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben voor gelijk welke activiteit.

Het is belangrijk voor onze gezondheid, voor onze natuur, maar ook voor onze bedrijvigheid, dat we een degelijk vergunningskader hebben en dat we dat concept 'milieugebruiksruimte' meepakken in alles wat we doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.